

VALENCIÀ

2n d'ESO

QUADERN

3

Nom i cognoms

TEMARI DEL CURS

	Comprensió	Text Sintaxi	Lèxic Sociolingüística	Vocabulari	Normativa Ortografia	Redacció	Literatura
1	L'exposició	Les propietats lingüístiques	La formació de les paraules	Vocabulari 1	Les lletres 1 Dictat 1	Exposar	1800-1850 Mary Shelley Edgar Allan Poe
2	La descripció	Les categories gramaticals	L'origen de les paraules	Vocabulari 2	Les lletres 2 Dictat 2	Descriure una persona	1850-1870 Charles Dickens Victor Hugo
3	La notícia	Els sintagmes	Les locucions	Vocabulari 3	L'accent Dictat 3	Redactar una notícia	1870-1890 Mark Twain Anton Txékhov
4	La narració	El subjecte i el predicat	La variació lingüística	Vocabulari 4	L'accent diacrític Dictat 4	Contar una història	1890-1920 H.G. Wells Franz Kafka
5	L'argumentació	Els complements del predicat (1)	Els dialectes del català-valencià	Vocabulari 5	La dièresi + La majúscula Dictat 5	Opinar amb fonament	1920-1930 Virginia Woolf E. Hemingway
6	Les prescripcions	Els complements del predicat (2)	La variació funcional. Els registres	Vocabulari 6	L'apòstrof i el guionet Dictat 6	Escriure instruccions	1930-1940 Agatha Christie Samuel Beckett
7	El diari personal	Els complements del predicat (recapitulació)	Les llengües d'Europa	Vocabulari 7	Els signes de puntuació Dictat 7	Contar fets personals	1940-1950 Anna Frank George Orwell
8	El teatre	Classes d'oracions	Fenòmens de contacte de llengües	Vocabulari 8	La flexió verbal Dictat 8	Compondre un guió teatral	1950-1960 J.D. Salinger Harper Lee
9	L'entrevista	Anàlisi lingüística	El valencià hui dia	Vocabulari 9	Altres normes Dictat 9	Redactar una entrevista	1960-2010 Italo Calvino José Saramago

TEMA 7

7

7.1	Comprensió escrita	El diari personal
7.2	Sintaxi	Els complements del predicat (recapitulació)
7.3	Sociolingüística	Les llengües d'Europa
7.4	Vocabulari	Vocabulari 7
7.5	Normativa	Els signes de puntuació
7.6	Ortografia	Dictat 7
7.7	Expressió escrita	Contar fets personals
7.8	Literatura	1940-1950. Anna Frank i George Orwell

7.1. COMPRENSIÓ ESCRITA

EL DIARI PERSONAL

Els diaris d'Adam i Eva

Diari d'Adam

Dilluns

Esta nova criatura amb els cabells llargs va tot el dia pel mig. La tinc sempre al voltant meu i seguint-me, i això no m'agrada, perquè no estic acostumat a tindre companyia. M'estimaria més que es quedara amb la resta d'animals... Avui està núvol i bufa vent de l'est; crec que ens plourà... "Ens"? Però d'on ha eixit eixa paraula? Ah, ja me'n recordo: la utilitza la nova criatura.

Dimarts

He estat examinant la gran cascada. Crec que és la cosa més bonica d'esta propietat. La nova criatura l'anomena les cataractes del Niàgara... Però no sé molt bé per què. Diu que la cascada sembla a les cataractes del Niàgara. Això no és una raó; és simple rebel·lia i neciesa. Jo no tinc oportunitat de posar-los nom a les coses. La nova criatura bateja tot allò que se li presenta per davant, abans que jo pugui si més no protestar. I sempre amb la mateixa excusa: que si sembla a això o allò. Està el dodo, per exemple. Tan prompte com el veu, diu que allò «sembla a un dodo». No hi haurà més remei que deixar-li eixe nom. Em farta haver de preocupar-me de l'assumpte i, d'altra banda, no servix de res. Dodo! Eixe animal sembla tant al dodo com jo.

Dimecres

M'he construït un refugi per a aixoplugar-me de la pluja, però no he pogut gaudir-lo en pau. La nova criatura no para de fer la punyeta. Quan vaig tractar de tirar-la, va vessar aigua pels orificis pels quals mira i se la va eixugar amb el dors de les potes, fent un soroll com el d'altres animals quan es troben en perill. M'agradaria que no obrira la boca, perquè parla pels descosits. Això pot paréixer una forma vulgar d'expressar-se, una difamació, però no es tracta de res d'això. Fins ara no he sentit la veu humana, i qualsevol so nou i estrany que penetra en la quietud solemne d'estes adormides soledats ferix les meues oïdes i em sona com una nota falsa. I este so nou es percep tan prop de mi..., al costat del meu muscle, a la meua oïda, primer a un costat i després a l'altre, quan jo estava acostumat fins ara als sons més o menys llunyans.

Divendres

Això de posar noms a les coses segueix el seu curs inexorable malgrat els meus esforços. Jo tenia un nom molt adequat per a esta propietat, un nom musical i bonic: JARDÍ DE L'EDÉN. En privat, continuo dient-li així, però ja no en públic. La nova criatura diu que això està format exclusivament per boscos, roques i paisatges i que, per tant, no té la menor aparença a un jardí. Per tant, sense consultar-me, ho ha rebatejat amb el nom de PARC DE LES CATARACTES DEL NIÀGARA. És una cosa bastant arbitrària, per cert, al meu entendre. I ha escrit en un rètol: NO XAFEU LA GESPA. La meua vida no és tan feliç com solia.

Dissabte

La nova criatura menja massa fruita. És probable que prompte ens comence a faltar. Altra vegada amb el feliç «ens». És una paraula seua; però ara meua també, després de tant sentir-la. Este matí hi ha molta boira. Jo no isc quan n'hi ha. La nova criatura sí. Surt faça el temps que faça i camina amb els peus tots enfangats. I parla. Que agradable i tranquil era açò en uns altres temps...!

Diumenge

He anat fent. El dia d'avui s'està tornant un mal de cap. El novembre passat va ser triat dia de descans. Abans, en tenia sis per setmana. Este matí he sorprés la nova criatura mirant d'agafar unes pomes de l'arbre prohibit.

Diari d'Eva

Diumenge

Adam segueix ahí dalt. Segons pareix, descansa. Però això no és més que un subterfugi; el diumenge no és dia de descans, ja que el dia assignat per a tal fi és el dissabte. Em pareix que la criatura està més interessada en descansar que en res més. A mi em cansaria descansar tant. Ja em cansa el sol fet d'estar mirant l'arbre... Em pregunto per què ho fa; no el veig fer mai res.

Anit van retornar la lluna! Estic contentíssima! Crec que és molt honest per part d'ells. La lluna va tornar a esvarar i a caure, però ara ja no m'afligisc per això; no hi ha motiu per a preocupar-se quan un té eixa mena de veïns: la retornaran. Tant de bo tinga oportunitat d'expressar-los el meu agraïment! M'agradaria enviar-los algunes estrelles, perquè en tenim més de les que realment necessitem. Vull dir jo, no nosaltres, perquè advertisc que el rèptil no es preocupa per estes coses.

Dijous

La meua primera pena. Ahir em va defugir i pareixia que no volia que li parlara. No me'n podia avindre, i vaig pensar que havia d'haver algun equívoc, perquè a mi m'agradava estar amb ell, així com sentir-lo parlar. Per tant, ¿com podia mostrar-se desagradable amb mi quan jo no havia fet res roïn? Però, al final, em vaig convèncer que era així, per la qual cosa em vaig deixar anar i em vaig assentar sola en el lloc on el vaig vore per primera vegada el matí en què vam ser creats i quan jo ignorava encara què era ell i em resultava indiferent. Però en aquell moment, aquell lloc era lúgubre, i fins a les més xicotetes coses em parlaven d'ell, i el meu cor estava molt afligit. Jo no sabia amb certesa per què, ja que es tractava d'un sentiment nou; no l'havia experimentat amb anterioritat, i tot això era un misteri indesxifrable per a mi.

Dilluns

Este matí li he dit el meu nom, confiant que li interessaria, però no li ha importat. És estrany. Si ell em diguera el seu, a mi em faria goig. Crec que seria més grat a les meues oïdes que qualsevol altre so. Parla molt poc. Qui sap si és pel fet que no és molt intel·ligent, i, suspicaç com és, ho deu voler dissimular. És una pena que pense així, vist que la intel·ligència no val gran cosa; és en el cor on residix tot el valor. M'agradaria fer-li comprendre que un cor bo i afectuós és un tresor verdader, i que n'hi ha prou amb ell, i que sense ell l'intel·lecte és una pobra cosa.

7.2. SINTAXI

ELS COMPLEMENTS DEL PREDICAT

1. Classifica els nou complements en la graella. Pots consultar el quadernet.

especificatiu (Cesp), indirecte (Cind), de règim (Crèg), explicatiu (Cexp), directe (Cdir), atribut (Catr), determinant (Cdet), circumstancial (Ccir), predicatiu (Cpre)

complements en el SN		<u>un</u> xic
		un xic <u>sorprenent</u>
		Pol, <u>un</u> xic <u>sorprenent</u>
complements en el predicat		Pol toca <u>el</u> piano.
		Pol és <u>un</u> xic <u>sorprenent</u> .
		Pol té les mans <u>molt</u> <u>fines</u> .
		Pol toca el piano <u>molt</u> <u>bé</u> .
		He enviat un missatge a <u>Pol</u> .
		Pol es desviu pel <u>piano</u> .

2. Digues de quina classe és cada complement subratllat de les narracions següents. Si és circumstancial, indica la informació que aporta (lloc, temps...).

- a) El camí des de Benicarló era llarg [_____] i Albert havia aprofitat l'ocasió per a dormir un poquet més en el cotxe. Quan per fi va obrir els ulls [_____], sa mare, que anava al seient del copilot [_____], el mirà amb un somriure i li [_____] digué que ja arribaven. Albert va aplegar al poble del seu iaio ben despert [_____].
- b) Aquella nit, el pres no va dormir gens, i no va ser perquè continuava cavil·lant sobre la manera com podria matar el dragó i salvar la pell [_____], sinó perquè els remordiments no el deixaven viure [_____]. De sobte, cap a la mitjanit [_____], va veure com, en un racó de la masmorra, s'encenia una resplendor [_____] que va anar creixent fins que el va deixar cec [_____].
- c) Saïda té la pell molt bruna [_____]. Viu al desert del Sàhara [_____], en una mena de tenda de campanya que allí anomenen *haima*, perquè el seu poble va haver de fugir quan fou envaït pel Marroc. Per sort, un país amic, que es diu Algèria, els [_____] deixà un tros de desert [_____] per refugiar-s'hi [_____].
- d) Era un migdia de primeries de juliol, i el sol entrava enlluernador i decidit [_____] per totes les finestres. També s'hi [_____] colava una brisa carregada d'humitat i de sal marina. Però Pere, capficat [_____] com estava en uns càlculs que no volien acabar d'eixir, no s'adonava del sol que calfava amb força [_____]. Llavors, algú el [_____] va cridar des del carrer.

3. Subratlla els cinc complements directes del fragment següent.

La conserge va obrir la porta a les 7:25 del matí. Al cap de poc, entrava el primer cotxe al recinte. Es tractava del director, que duia el seu barret inconfusible. L'home, que devia tindre una cinquantena d'anys, va traure del maletger dos bosses blanques i se les va emportar al despatx. Començava un dia més.

4. Subratlla els cinc atributs de l'escrit següent.

En acabar de sopar, vaig encendre la SmartTV i em vaig estirar al sofà. Estava cansat perquè el dia havia sigut prou exigent, però, abans de gitar-me, em venia de gust vore un capítol de la meua sèrie preferida. Encara que al principi em pareixia una mica avorrida, no ho és gens. Ara l'argument em resulta cada vegada més interessant.

5. Subratlla els quatre predicatus d'esta narració.

He passat una hora tancada a l'habitació. En acabant, he anat de pressa al conservatori. La veritat és que he acabat l'assaig esgotada; tenia els dits engarrotats de tant de tocar tecles. Tot i això, espero il·lusionada l'audició d'este divendres. L'esforç valdrà la pena.

6. Subratlla els cinc circumstancials del text i digues de quina classe és cada un.

El concert tindrà lloc al Palau de Congressos de Peníscola el pròxim dissabte 12 de febrer. Hi actuaran El Diluvi i Txarango, que interpretaran les cançons més conegudes del seu repertori. Per qüestions d'organització, s'informa als assistents que les portes d'accés a la sala es tancaran deu minuts abans de l'actuació.

7. Subratlla els quatre complements indirectes del fragment. Dos estan reduplicats.

Els meus pares han confirmat la declaració de la renda i els tornen uns 1400 euros. Emma i jo estem d'enhorabona perquè ens han dit que, amb eixos diners, pensen fer realitat dos dels nostres desitjos. A ma germana li regalaran el *chaisse longue* que anhelava, mentres que a mi em pagaran el rentaplats que acabo d'estrenar.

8. Subratlla els cinc complements de règim la narració següent.

Els dos amics seguien parlant del conflicte en l'empresa. Un d'ells pensava que la directiva no havia optat per la millor solució i que no havia informat bé sobre les noves polítiques. L'altre amic també es queixava de la decisió que havien pres els executius, perquè, segons ell, no dotaria la fàbrica de més recursos.

9. Subratlla els complements del predicat dels fragments següents i indica baix mateix amb abreviatures de quina classe és cada un.

a) Joan i Maria estaven contents perquè tornaven al seu poble per Nadal. Hi passarien pocs dies. S'enyoraven dels pares. Els trobaren més vellets. Els feren un fort abraç.

b) L'home va explicar-me moltes històries interessants. Vivia aïllat en una caseta de fusta al costat d'un llac des dels 32 anys. Pareixia una persona afable i realment ho era. Es va alegrar de la meua companyia, però jo havia de continuar la meua ruta.

7.3. SOCIOLINGÜÍSTICA

LES LLENGÜES D'EUROPA

1. Completa els buits amb les paraules proposades.

germàniques / grups / llengües / famílies / europeu / parlen / orígens

Europa és una realitat multilingüe, és a dir, un continent on es _____ més de 50 _____ diferents. La majoria d'elles es poden encabir en diverses _____ lingüístiques, que serveixen per a agrupar llengües amb _____ i característiques semblants.

Les quatre principals famílies lingüístiques indoeuropees són les llengües romàniques, les _____, les baltoeslaves i les cèltiques.

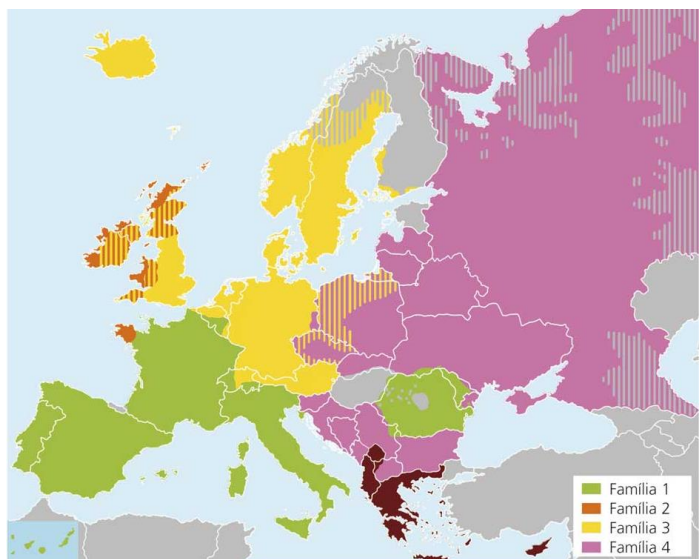
D'altra banda, hi ha altres llengües parlades dins el territori _____ que no s'encabeixen en cap d'aquests quatre _____, ja que no comparteixen orígens i/o característiques comunes.

2. Llig el fragment i situa les quatre famílies lingüístiques indoeuropees en el mapa.

Les llengües **romàniques** deriven del llatí, i algunes de les que s'inclouen en aquesta família lingüística són l'italià, el francès, el castellà, el català-valencià, el romanés i el portugués.

Les llengües **germàniques**: ocupen la zona nord-oest d'Europa i inclouen l'anglès, l'alemany, el noruec, l'islandès...

Les llengües **baltoeslaves**: es localitzen a l'est d'Europa i pertanyen a aquest grup el rus, el lituà, el polonès o l'ucraïnès, entre d'altres.

Les llengües **cèltiques**: es situen en llocs on els pobles celtas van deixar una gran petjada, com a la Bretanya francesa i en determinades àrees de les illes britàniques. Són el bretó, el gal·lès, l'irlandès o el gaèlic escocès.

Finalment, hi ha **llengües indoeuropees** que no es poden vincular a cap família lingüística, com el grec, l'armeni o l'albanès. D'altra banda, hi ha llengües d'Europa que **no són indoeuropees**, sinó que tenen un origen incert o molt diferent, com el basc, l'hongarès, el turc o el finès.

3. Classifica les principals llengües d'Europa segons la seua filiació.

Filiació		Llengües
Llengües indoeuropees		
	altres famílies	
Llengües no indoeuropees		

4. Digues si les afirmacions següents són verdaderes o falses.

- a) V | F L'irlandés és una llengua cèltica.
- b) V | F Les llengües germàniques deriven del llatí.
- c) V | F L'eusquera no és una llengua indoeuropea.
- d) V | F L'armeni és una llengua de la família baltoeslava.
- e) V | F L'anglès i l'islandés tenen arrels comunes.

5. Completa els buits amb les paraules proposades.

Itàlia – basc – lingüística – monolingües – oficial – catalana – regionals – cooficials

A Europa hi ha pocs països _____, és a dir, aquells en què només es parla una llengua (per exemple, Portugal o Islàndia). En canvi, en la majoria d'estats europeus es parla més d'un idioma, com en el nostre cas. A Espanya, les llengües amb més parlants són quatre: el castellà (_____ a tot l'estat), i el català-valencià, el _____ i el gallec, que són _____ en els territoris on es parlen.

D'altra banda, hi ha parlants d'una mateixa llengua que es troben separats pels límits fronterers, ja que pertanyen a estats diferents. La llengua _____, per exemple, es parla a l'est d'Espanya, a Andorra, al sud de França i a la ciutat de l'Alguer (Sardenya), que forma part d'_____.

Pel que fa a la situació legal de les llengües a Europa, la política multilingüe promou la defensa de la diversitat _____, tot i que només en considera com a 24 llengües com a oficials. La resta tenen la consideració de llengües _____ o minoritàries, i la seua conservació i difusió depenen de la voluntat de l'estat on es parlen.

EXTRA

---

1. Busca informació a Internet sobre una de les llengües considerades com a regionals o minoritàries per la Unió Europea i recull la informació següent.

Nom de la llengua	
Família lingüística la qual pertany	
Àrea geogràfica on es parla	
Quantitat de parlants	
Situació legal en què es troba	

2. Imagina't que parles una llengua que no es considera oficial en el país on vius i, a més, veus que no es fan esforços des de les institucions públiques per protegir-la ni difondre-la perquè no es perdi.

a) Com et sentiries? Justifica-ho.

b) T'agradaria poder estudiar a l'escola la llengua que parles a casa? Per què?

c) I veure la tele en la teua llengua? I llegir-ne llibres de literatura? Per què?

d) Creus que és important estudiar la llengua pròpia? Per què?

3. Digues si t'agradaria més que s'implantara una sola llengua a nivell mundial o si prefereixes el multilingüisme. Justifica la resposta amb més de 50 paraules.

7.4. VOCABULARI 7

Primera ronda

1. Tros de roba per a netejar, especialment la pols i la cuina.
2. Llegums semblants a les bajoques que se solen menjar en truita o ofegades.
3. Conjunt de gotes d'aigua que es formen de nit sobre les superfícies fredes.
4. Substància d'olor forta i perfumada que es fa servir a l'església o com a ambientador.
5. Tecla identificada per dues ratlles paral·leles entrecruades amb dues d'horizontals.
6. Taca blavosa de la pell que surt com a conseqüència d'un cop.

Segona ronda

1. Grup de persones o de coses que estan posades en cercle, fent una forma rodona.
2. Matèria que es trau de l'escorça de la surera i s'utilitza per a fer taps de botelles.
3. Part d'una cuina on es posen les olles i les paelles per a escalfar o cuinar el menjar.
4. Ocell rapinyaire gran que s'alimenta d'animals morts.
5. Pols de color gris que queda després d'haver cremat llenya, carbó i paper.
6. Ous batuts, sols o acompanyats d'altres aliments, quallats en una paella.

Tercera ronda

1. Corretges que surten de la brida d'un cavall que serveixen per a menar-lo.
2. Residus rebutjats, especialment del menjar, i tot allò que es tira quan netegem.
3. Lloc cobert artificialment per a protegir les plantes de l'acció del fred.
4. Marca que deixa un cos, per pressió, sobre la superfície d'un altre cos més bla.
5. Espai buit que travessa un objecte. Si en tenim a les butxaques, perdem el de dins.
6. Instrument, dispositiu o instal·lació que serveix per a carregar, per exemple, el mòbil.

Quarta ronda

1. Insecte negre, comú en els llocs habitats, omnívor, nocturn i incapaç de volar.
2. Persona que fa cànters i altres atifells d'obra o que en ven.
3. Recipient ovalat, generalment d'espart, que s'utilitza per a dur la compra a casa.
4. Pasta allargada, cuïta al forn, amb tomaca, tonyina i pinyons.
5. Capa fina de fongs, blanca o verdosa, que es forma a la superfície d'alguns aliments.
6. Paret prima que separa les habitacions d'una casa.

Cinquena ronda

1. Instrument per a tallar format per dues làmines que, quan s'obrin, tenen forma de X.
2. Peix menut, semblant a la sardina, que es menja fregit o en vinagre.
3. Recipient de terrissa o de plàstic per a posar-hi terra i fer-hi créixer una planta.
4. Joc que consisteix a fer caure unes peces de fusta llançant-los una bola.
5. Canal o conducte per a donar eixida a les aigües brutes.
6. Closca de mol·lusc que trobem a les vores de la mar i amb la qual fem collarets.

Sisena ronda

1. Plat fet amb pimentó, albergínia, tomaca i ceba, tallat a trossets i sofregit a la paella.
2. Boleta d'aire envoltada d'una capa molt fina d'aigua o d'un altre líquid, com el sabó.
3. Peça que s'usa per a fer forta una cosa dins d'una altra, introduint-la en un interstici.
4. Ocell gros, negre brillant, amb reflexos verdosos a les ales i cua molt llarga.
5. Senyal que deixa la roda d'un vehicle, sobretot en carreteres enfangades.
6. Part d'un instrument de vent que es posa a la boca per a tocar-lo.

1. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) No trobo el _____ per traure la pols.
- b) Vaig posar l'olla als _____.
- c) Tira els residus al _____ o a la _____ o a les _____.
- d) La _____ o _____ feia cànters de fang.
- e) Vaig plantar el gessamí al _____ o _____.
- f) Va posar la _____ sota la roda esquerra perquè la caravana estigués horitzontal.
- g) *La balada de la _____ i de l'esmerla* és un poema de Roís de Corella.
- h) Ha plogut i els cotxes han deixat _____ profundes en el camí de terra.
- i) Cal tenir bona tècnica per bufar per les _____ dels instruments de vent.

2. Subratlla la paraula correcta de cada sèrie.

rocío rosada	hivernader hivernacle	boqueró seitó	corro rogle	cucaratxa panderola
suro corxo	barandat tabic	deixalles bassura	tortilla truita	conxa petxina

3. Escriu el nom que correspon a cada imatge.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

4. Traduïx estes oracions al valencià.

a) Las paredes estaban llenas de moho.

---

b) There is a lot of ash in the fireplace.

---

c) Pedro hizo un agujero en el bolsillo con las tijeras.

---

d) I left my battery charger at home.

---

e) Este jabón produce burbujas gigantes.

---

f) Las alcantarillas de mi calle se atascaron ayer.

---

g) Me cayó la ceniza del incienso en el suelo.

---

h) Las habas me gustan más que las alubias.

---

i) The thief left fingerprints on the window.

---

j) El buitre daba vueltas sobre risco.

---

5. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

a) La tecla formada per dues ratlles entrecreuades es diu _____.

b) Em vaig pegar un colp a la cuixa i em va sortir un _____ o _____.

c) Si vas al mercat, agafa el _____ de la compra.

d) En aquest forn fan el millor _____ de tot Benicarló.

e) A les festes d'agost hi ha un concurs de _____ o _____ a l'estil tradicional.

f) La _____ s'elabora amb pimentó, albergínia, tomaca i ceba.

g) Els xiquets van seure al terra formant un _____ o _____.

h) Hi ha una capa de _____ o _____ sobre aquesta taronja podrida.

i) La humitat havia format una capa de _____ o _____ sobre les plantes del jardí.

7.5. NORMATIVA

ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ

NORMA 1. LA DELIMITACIÓ D'ORACIONS. EL PUNT

Escrit sense les oracions delimitades	Escrit amb les oracions delimitades
avui ha sigut el primer dia de l'any que ens hem banyat a la platja ja feia setmanes que desitjava xafar l'arena descalç la sensació de formigueig i de cremor a les plantes dels peus és impagable és el senyal inequívoc que l'estiu ja ha arribat	Avui ha sigut el primer dia de l'any que ens hem banyat a la platja. Ja feia setmanes que desitjava xafar l'arena descalç. La sensació de formigueig i de cremor a les plantes dels peus és impagable. És el senyal inequívoc que l'estiu ja ha arribat.
A final d'oració, escrivim sempre punt. En els títols, no es posa mai punt al final.	

NORMA 2. LA COMA. USOS BÀSICS

Delimita els elements d'una enumeració	Necessitem un full, un regle, un compàs i un ròtring. Hi havien xops, pins, carrasques, etc. etc... Hi havien xops, pins, carrasques... ...
Delimita els circumstancials anteposats o externs al fet	De matí, vam visitar la catedral. Sincerament, val la pena. No, se n'ha anat. [≠ No se n'ha anat.] Allarga'm la pitxera, per favor. És, sens dubte, una bona notícia.
Delimita el vocatiu (l'ésser al qual interpel·lem)	Marc, vine un moment. Per favor, Marc, vine un moment. Hola, amics. ¿Què feu, xics? Benvolguts pares, [...]
Delimita un complement del nom atributiu	Hem visitat Morella, la capital dels Ports. Joanot Martorell, nascut a Gandia, fou l'autor del <i>Tirant lo Blanc</i> . Un home, detingut a Elx per conducció temerària

NORMA 3. LA COMA EN L'ORACIÓ COMPOSTA

L'oració que conté una conjunció va separada generalment de l'oració principal per una pausa breu (una coma) quan expressa contrast o s'anteposa al fet principal. El resultat és una oració composta.	
Oposició	però, sinó que, mentre que, encara que, malgrat que, a pesar que... <i>El rellotge li ha agradat, però és massa car.</i> <i>Encara que no li feia molta il·lusió, finalment va vindre a la festa.</i>
Causalitat	causa: perquè, que, ja que, com que <i>Com que feia mal oratge, no vam eixir de casa.</i> conseqüència: de manera que, així que, fins al punt que <i>Ja és molt tard, així que afanya't.</i>
Temps i condició	temps: quan, mentre, abans que, després que, fins que, des que... <i>Mentre tu fas el dinar, jo agranaré.</i> condició: si, en cas que, posat que, sempre que <i>Si t'abellix, podríem anar al cine.</i>
Explicació	<i>Miquel va ometre algunes dades, és a dir, no va dir certa informació.</i> <i>Ell és el meu cunyat, o siga, el germà de la meua dona.</i>

NORMA 4. PUNTUACIÓ DELS CONNECTORS

L'oració que conté un connector va separada de l'anterior per una pausa llarga (punt, punt i coma o dos punts). El resultat són dos oracions.	A més, el connector, com que és un circumstancial extern, va separat del fet per una coma (o dos si es troba al mig), i és compatible amb la conjunció.
Plou molt. Per tant , es suspén l'excursió. / Plou molt; per tant , es suspén l'excursió. Plou molt. Es suspén l'excursió, per tant . / Plou molt; l'excursió, per tant , es suspén.	
<p>Per un costat, li feia il·lusió, però, per l'altre, no es veia amb cor. Feia molt de vent; no obstant això, l'acte igualment es va celebrar. Els núvols amenaçaven tempesta. Efectivament, va ploure a bots i barrals. No va aconseguir acabar-ho. Ho havia intentat, com a mínim.</p>	

NORMA 5. ELS DOS PUNTS

Introduïx enumeracions encapçalades per l' hiperònim	Ha viscut en tres <u>països</u> diferents: França, Suïssa i Itàlia. Ha viscut a França, Suïssa i Itàlia.
Introduïx les paraules literals d'una altra persona	El conseller va declarar: "Ara s'obri una nova etapa". [estil directe] El conseller va declarar que ara s'obri una nova etapa. [estil indirecte]
Separa oracions afins que no tenen nexa ni connector	Es va amerar daltabaix: no duia paraigua. Es va amerar daltabaix perquè no duia paraigua.

1. Llig el text amb atenció, perquè ens hi hem oblidat les comes. En total són nou. Torna a copiar el text posant les comes que hi falten on hagen d'anar.

Al seu davant l'Esteve s'afanyava a plegar la vela lligant-la amb els botafions i començà a parar els oneigs que ja tardejaven i calia enllestir la pesca. Era un home inquiet d'ulls lleugerament estràbics de cabells espessos i xops d'oli de nas recte de geni viu d'intenció verinosa.

Salvador Espriu

---

2. Completa les oracions següents utilitzant la coma tal com es fa a l'exemple.

Exemple: Els dies de la setmana són set: dilluns, dimarts, dimecres, dijous, divendres, dissabte i diumenge.

a) Els mesos de l'any són dotze: gener _____

_____

b) Les estacions de l'any són _____

_____

c) Els dits de la mà _____

_____

3. Quan usem un vocatiu per dirigir-nos a una persona, hem d'utilitzar la coma. Observa els exemples següents i completa la regla de sota.

Lluís, porta'm la llibreta.

Escolta, **Merxe**, necessito que em faces un favor.

Vine cap ací, **bonic meu**.

a) Si el vocatiu va al principi de la frase, anirà seguit d'una _____.

b) Si el vocatiu va enmig d'una frase, l'escriurem entre _____.

c) Si el vocatiu va al final de la frase, l'escriurem després de _____.

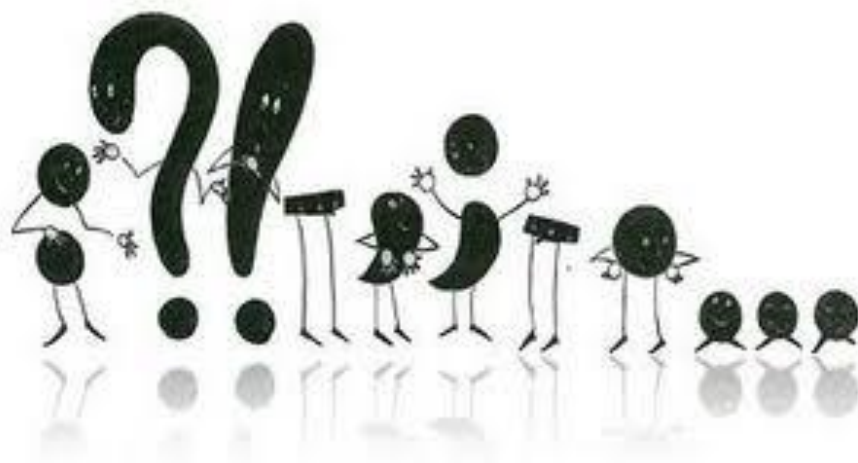
4. A quin ús de la coma correspon cada exemple? Uneix-los.

a	Separa les paraules d'una enumeració .		Hem anat a Vinaròs, capital del Baix Maestrat.
b	Delimita els circumstancials anteposats als fets.		Vaig collir cireres, pomes i figues.
c	Separa el vocatiu de la resta de l'oració.		Arnau, nuga't les sabates!
d	Delimita un complement d'un nom atributiu .		Al migdia, vam anar a dinar a casa.

5. Col·loca la coma en aquestes oracions compostes i completa el fragment.

- a) **Mentre** jo estudio tu fas el dinar.
- b) **Si** et portes bé viatjarem junts.
- c) **Com que** és dimecres anirem al cinema.
- d) Ha estudiat molt **però** no sé si aprovarà.
- e) L'aranya roja ataca la vinya **és a dir** és un aràcnid perjudicial per al raïm.

L'oració que conté una **conjunció** va separada generalment de l'oració principal per una pausa breu (una coma) quan expressa _____ o _____ al fet principal.

6. En aquestes oracions hi ha explicacions que han d'anar entre comes. Subratlla-les i posa-hi les comes que hi falten, tal com es fa a l'exemple.

Exemple: Cristòfor Colom, descobridor d'Amèrica, és d'origen controvertit.

- a) *La plaça del Diamant* la novel·la més coneguda de Mercè Rodoreda ha estat duta al cinema.
- b) Joanot Martorell l'autor de *Tirant lo Blanc* era cunyat d'Ausiàs March.
- c) Qui matina fa farina diu el refrany.
- d) Si estudiem assegura la professora podem aprovar.
- e) El meu company de classe que és molt amable m'ha deixat els apunts.

7. Fixa't en les següents oracions i contesta a les preguntes.

En primer lloc, analitzarem el contingut de l'examen.
Per començar, no es pot oblidar que és un tema interessant.
L'ordre neutre té algunes excepcions; **per exemple**, les següents.
D'entrada, no es pot oblidar que tots sereu a la pròxima reunió.

- a) Com s'anomenen les paraules destacades en negreta? _____
- b) Quin tipus de pausa hi va darrere? _____

8. Digues quina funció tenen els dos punts en les oracions següents.

- a) Dins de l'armari hi van aparèixer: llibres, llapis, gomes i retoladors.
_____
- b) La professora va dir: "Em sembla que aquest trimestre l'alumnat ha treballat més".
_____
- c) Va suspendre l'examen: no havia estudiat gens.
_____
- d) Les Illes Balears són: Mallorca, Menorca, Eivissa, Formentera i Cabrera.
_____

Per què floten els globus a l'aire?

Paràgraf 1

Els globus que s'inflen d'aire no floten, com es pot comprovar quan n'inflam un amb la boca. Tanmateix, és possible inflar un globus amb altres gasos més lleugers que no pas l'aire, com l'hidrogen o l'heli, que, a causa del seu pes menor, tendeixen a pujar.

Paràgraf 2

Els aeròstats, aquests globus gegants dels quals penja una barqueta de vímet per transportar tripulants, es basen en aquest fenomen. El receptacle de la bossa del globus s'omple parcialment d'hidrogen o heli i l'aeròstat s'eleva a gran altura. Ara bé, la trajectòria no es pot controlar a voluntat, tot i que el pilot pot assolir l'altitud desitjada proporcionant gas al globus o deixant caure llast, i així cercar els corrents d'aire més favorables.

Paràgraf 3

Aquest simpàtic i antic invent de l'aeronàutica continua emprant-se amb finalitat esportiva i per a exploracions meteorològiques, com els globus sonda.

Punt i seguit

Punt i a part

Punt i seguit

Punt i seguit

Punt i a part

Punt final

7.6. ORTOGRAFIA

DICTAT

L'illa del tresor

El recorde com si fóra ahir, com arriba, coixejant, a la porta de la posada, amb un carret de mà on duia el seu cofre. Era un home robust, alt i fort, amb la pell castigada i bruna com una corfa de nou. Duia una casaca blava i bruta i entre els seus muscles penjava una trena greixosa de cabells negres; les ungles de les seues mans, aspres i plenes de cicatrius, eren trecades i brutes. I la cicatriu de sabre que li travessava la galta era d'una pal·lidesa bruta i malaltissa.

Recorde que xiulava una vella melodia, mentre observava desganadament la cala, i de sobte es posà a cantar aquella antiga cançó que, després li havia de sentir cantar tantes vegades:

*N'érem quinze en el cofre del mort,
lu, hu, hu...i la botella de rom. [136]*

1. Completa els espais següents sense cometre cap error d'ortografia.

El recorde com si f__ra a__ir, com arri__a, coi__ejant, a la porta de la po__ada, amb un ca__et de m__ on duia el seu cofre. Era un __ome ro__ust, alt i for__, amb la pell castigada i __runa com una cor__a de nou. Duia una ca__aca bla__a i __ruta i entre els seus muscles penja__a una trena greixo__a de ca__ells negres; les ungles de les seues mans, aspres i plenes de __icatrius, eren trecades i __rutes. I la __icatriu de sab__e que li trave__a__a la galta era d'una pa__idesa bruta i malalti__a.

Recorde que __iula__a una __ella melodia, mentre obser__a__a desganadament la cala, i de so__te es pos__ a cantar aquella antiga can__ó que, despr__s li ha__ia de sentir cantar tantes __egades:

*N'érem quin__e en el cofre del mort,
lu, hu, hu...i la __otella de ro__.*

2. Destaca en colors les grafies del text que et resulten més difícils.

3. Lletreja les paraules que et dictaran.

7.7. EXPRESSIÓ ESCRITA

CONTAR FETS PERSONALS

TEORIA

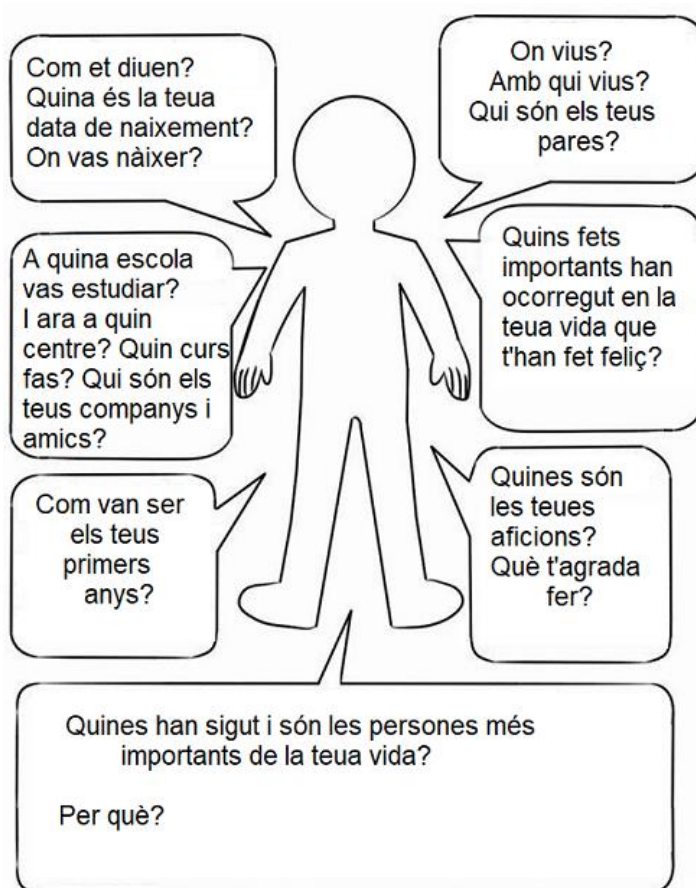
- Definició.** Els fets personals es poden contar de diverses maneres: amb **diataris**, que són quaderns en els quals es fan anotacions diàries dels fets que ens ocorren, de poc valor literari; amb **diaris**, en els quals s'hi inclouen pensaments íntims, somnis i sentiments més profunds de cada dia; i amb **llibres de memòries** autobiogràfics, que són narracions de les vivències personals a partir dels records i les emocions viscudes o de les anotacions individuals del passat. En aquest tema practicarem l'escriptura del llibre de memòries.
- Estructura.** L'estructura d'un llibre de memòries es basa en un **eix cronològic**, des de les vivències més llunyanes fins a les més recents. No té una estructura tan marcada com un diari, en el qual s'anoten les dates cada dia que s'escriu, sinó que és més lliure. Pot començar amb una **presentació del narrador** protagonista i la **descripció del seu context** familiar; seguidament pot contar els **esdeveniments, vivències i anècdotes** que l'han marcat en **ordre cronològic**, que serà la part més llarga de la narració; i acabar amb una xicoteta descripció de la persona a l'**actualitat i els desitjos futurs**.
- Característiques**
  - L'ús de la primera persona. La narració contindrà elements lingüístics que la marquen: el pronom personal “**jo**”, formes verbals: “**vaig** anar...”, pronoms febles: “**m'**agradava”, possessius: “a casa **meua**...”, “**ma** mare...”.
  - Les **formes verbals** que s'utilitzen són les del **passat**, ja siga en imperfet (cantava) o en perfet, simple o perifràstic (“em **feren** un regal...” o “em **van fer** un regal...”, respectivament). També es pot usar el present i/o el futur en l'última part de la narració, per a referir-se a l'actualitat i a les expectatives futures.
  - Es faran abundants **referències temporals**, a través de l'edat, de fets històrics o dates importants. Els **connectors** que s'usaran estaran referits a l'espai i sobretot al temps: en aquell temps, després d'uns anys, des d'aleshores,...
  - Ús de lèxic referit a les **emocions**: feliç, divertit, m'encantava, ràbia, trista, odiava,...
- Exemples.** Algunes obres literàries d'aquests gèneres són: *Quadern gris*, de Josep Pla, *Galeries del record*, de Narcís Garolera, *El tramvia groc* i *Tots els camins*, de Joan Francesc Mira, el *Diari d'Anna Frank*, *La meua història és la història de moltes noies*, de Malala Yousafzai, o *Si això és un home*, de Primo Levi.

COMENTARI

El text *Els diaris d'Adam i Eva* és una narració en _____ persona, en el qual hi ha dos narradors _____ de la història, Adam i Eva. El relat es divideix per _____ de la setmana, encara que no són _____ exactes. Els narradors protagonistes ens conten les seues _____ i _____ més íntims.

PRÀCTICA

1. Des de l'ajuntament del teu municipi t'han demanat que escrigues **la teua autobiografia** per a publicar un recull de relats sobre la vida de persones del poble de la teua generació. Escriu un text narratiu en primera persona d'**entre 150 i 200 paraules**.

2. Primer de tot, faràs un **esborrany**, en el qual anotaràs les dates i la informació que vols afegir a la teua narració. Fixa't en les preguntes del dibuix, que et poden servir de guia. Després, començaràs la narració en un full a part tenint en compte les idees plasmades a l'esborrany.

3. Recorda que has d'utilitzar els **elements lingüístics** que hem vist en la teoria (verbs en passat, paraules referides als sentiments i emocions, connectors temporals...) i que has de respectar els marges, fer les línies rectes, una estructura coherent que segueisca un eix cronològic i intentar fer les mínimes altes d'ortografia. Ànims!

CRITERIS D'AVUACIÓ

1	Adequació. ¿S'ajusta a les instruccions rebudes (tema, tipus de text, número de paraules, registre, presentació...)?	0	1	2
2	Coherència. ¿El missatge és clar? ¿S'entén bé en conjunt? ¿Segueix un orde lògic? ¿Les idees estan ben estructurades?	0	1	2
3	Cohesió. ¿Delimita les oracions amb punts? ¿Usa correctament els signes de puntuació en general? ¿Fa servir connectors per a relacionar les oracions?	0	1	2
4	Originalitat. ¿El missatge és atractiu? ¿Capta l'atenció del lector? ¿Ressalta sobre els altres? ¿El vocabulari és variat, ric i precís?	0	1	2
5	Correcció. ¿Segueix les normes lingüístiques del seu nivell (ortografia, flexió, sintaxi...)? ¿El vocabulari és correcte i adequat (<i>llavors, després, fins a...</i>)?	0	1	2

7.8. LITERATURA

1940-1950

7.1. Anna Frank

Annelies Marie Frank, més coneguda com a **Anne Frank** (1929-1945), va ser una adolescent jueva alemanya que va viure des dels tres anys a Amsterdam, a on la família es traslladà fugint dels nazis, que havien arribat al poder en 1933. Quan els nazis envaïren els Països Baixos (1942), la família s'amagà en una cambra secreta de l'empresa del pare, des d'a on va escriure un **diari** fins al 1944. Llavors els van delatar i la família va ser deportada a un camp de concentració, en què Anne va morir de tifus als set mesos. El pare, Otto Frank, fou l'únic supervivent i va decidir publicar el diari de la filla en **1947**, redactat en neerlandés. Avui és un dels llibres més traduïts i llegits del món, i Anna Frank és una de les víctimes més cèlebres de l'Holocaust.

Dissabte, 20 juny 1942

Fa uns quants dies que no he escrit res; abans calia que reflexionara sempre sobre el significat d'un Diari. Trobo que em fa una impressió estranya això d'expressar els meus pensaments, no solament perquè encara no havia escrit mai res, sinó perquè em sembla que, més tard, ni a mi ni a ningú no interessaran les confidències d'una col·legiala de tretze anys. Però vaja, no té importància. Tinc ganes d'escriure, i, sobretot, de sondar el meu cor a propòsit de tota classe de coses.

«El paper té més paciència que els hòmens». Esta dita em va passar pel cap quan, un dia de lleugera melancolia, m'avorria a cent per hora, amb el cap entre les mans, massa emmurriada per a decidir-me a eixir o a quedar-me a casa. És veritat; el paper és pacient, i com que sospito que no tindrà ningú cap interès en llegir este quadern relligat dignament i titulat *Diari*, no tinc la més mínima intenció de donar-lo a llegir mai, si no és que trobo en la meua vida l'Amic o l'Amiga a qui ensenyar-lo. I heus ací que ja he arribat al punt de partida, a l'acudit de començar un Diari: no tinc cap amiga.

Per a fer-ho més clar, m'explicaré. No voldrà creure ningú que una xiqueta de tretze anys es trobe a soles al món. Açò no és ben bé cert: tinc uns pares que estimo molt i una germana de setze anys; ben mirat, tinc una trentena de companys, entre els quals estan les meues amigues suposades; tinc admiradors fracassats que em seguixen amb la mirada, mentres que, a classe, els qui no poden vore'm des del seu lloc intenten captar la meua imatge amb un espillet de butxaca. Tinc parents, tios simpàtics, una casa agradable... No, aparentment no em falta res, excepte l'Amiga. Amb els meus companys, només m'hi puc divertir i res més. No puc parlar mai amb ells d'altres coses més que de banalitats, ni tan sols amb les meues amigues, perquè ens és impossible fer-nos més íntimes; ací està el mal. Esta falta de confiança potser és culpa meua. En tot cas, el fet és que és així, i el que em sap mal és no poder ignorar-ho.

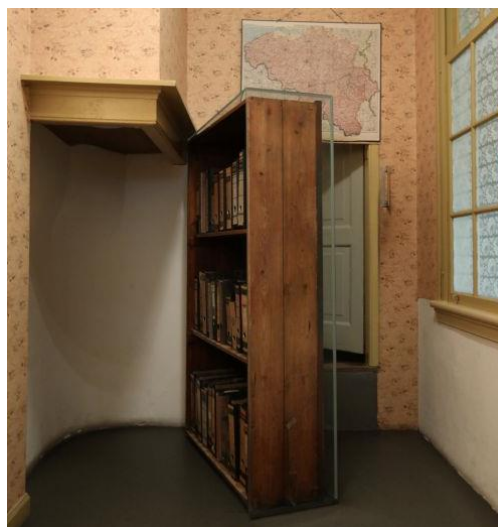
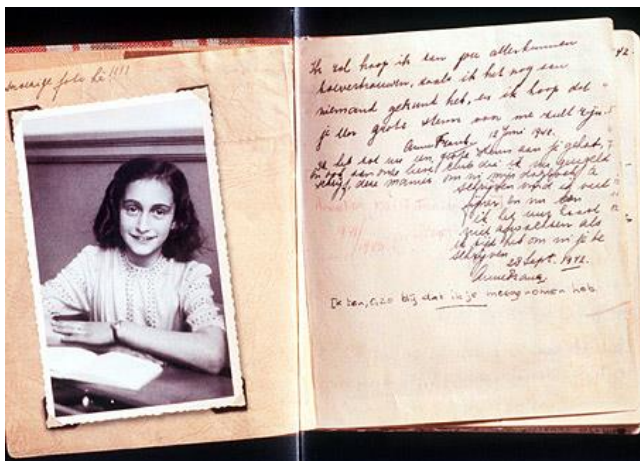

Heus ací la raó de ser d'este Diari. Per tal d'evocar millor la imatge que jo em faig de l'amiga tan llargament esperada, no vull limitar-me a simples fets, com fan tantes altres, sinó que desitjo que este Diari personifiqui l'Amiga. I esta amiga es dirà Kitty.

Kitty encara no sap res de mi. Per tant, hauré d'explicar breument la història de la meua vida. Mon pare tenia ja trenta-sis anys quan es va casar amb ma mare, que en tenia vint-i-cinc. Ma germana Margot va nèixer el 1926 a Frankfurt del Main. I jo, el 12 de juny de 1929. Com que som jueus cent per cent, vàrem emigrar a Holanda el 1933, a on mon pare fou nomenat director de la Travies n. V., empresa associada amb Kolen i Cia. d'Amsterdam. Les dos societats estaven instal·lades en la mateixa casa, i mon pare n'era accionista.

Val a dir que a la nostra vida no li faltaven emocions, perquè la resta de la família encara estava debatent-se amb les mesures hitlerianes contra els jueus. A conseqüència de les persecucions de 1938, els meus dos tios materns van fugir, i arribaren sans i estalvis als Estats Units. La iaia, que llavors tenia setanta-tres anys, se'n va vindre amb nosaltres. Després del 1940 el nostre benestar s'havia d'acabar ràpidament: primer la guerra, després la capitulació i finalment la invasió dels alemanys, que ens va deixar en la misèria. Mesura darrere mesura contra els jueus. Els jueus obligats a portar l'estrella, a cedir les seues bicicletes... Prohibició per als jueus de pujar als tramvies, de conduir vehicles... Obligació per als jueus de fer les compres exclusivament als magatzems que portaven la marca de «botiga jueva», i encara només de tres a cinc de la vesprada. Prohibició per als jueus d'eixir passades les vuit del vespre, ni que fóra al seu propi jardí, ni de quedar-se a casa dels seus amics. Prohibició per als jueus d'anar al teatre, al cinema o qualsevol altre lloc de diversió. Prohibició per als jueus de practicar qualsevol esport públic: prohibició de freqüentar la piscina, les pistes de tenis i d'hoquei o altres llocs d'esplai. Prohibició per als jueus d'anar a les escoles jueves, i una colla de restriccions com estes...

Així anem tirant, no fent això, no fent allò... Jopie sempre em diu: «Jo ja no m'atrevisc a fer res, per por que no estiga prohibit». De manera que la nostra llibertat és molt restringida; però, vaja, la vida encara és suportable.

1. Completa el text amb les paraules adients.

Anna està un poc trista, perquè tot i que té moltes _____ a l'institut, amb les quals pot parlar només de _____, i fins i tot algun _____ que sospira d'amor per ella, creu que li fa falta tindre una _____ vertadera.

2. Llig novament el text i marca amb una ics si les oracions següents són verdaderes o falses.

- a) V | F La família Frank gaudia d'un estil de vida prou còmode.
- b) V | F Anna tenia una germana menor, Margot.
- c) V | F Anna i la seua família van emigrar a Alemanya a causa de la seua religió.
- d) V | F La iaia d'Anna va viure amb els seus oncles fins que els nazis la van deportar a un camp de concentració.
- e) V | F El benestar de la família Frank va acabar-se el 1940 després de la capitulació holandesa.

3. Contesta estes preguntes amb la informació del text.

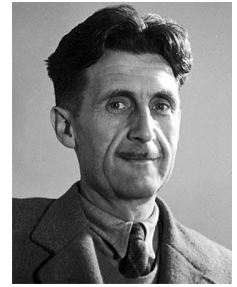
- a) ¿Què van prohibir els nazis a la població jueva d'Holanda?
- b) ¿Què era l'estrella? ¿Per què l'havien de dur posada?
- c) ¿A què estaven obligats els jueus a Holanda?

4. ¿Qui era Kitty?

5. El 20 de juny de 1942 Anna va escriure: «Més tard, ni a mi ni a ningú li interessaran les confidències d'una col·legiala de 13 anys». S'equivocava: el 1947 el seu diari es publicà per primera vegada i, des d'aleshores, continua reeditant-se. ¿A què creus que es deu aquest èxit? Reflexiona-hi en unes 50 paraules.

7.2. George Orwell

George Orwell (1903-1950), pseudònim d'Eric Arthur Blair, va ser un escriptor i periodista anglès compromès amb el socialisme democràtic, preocupat per les injustícies socials i contrari al totalitarisme. La seua novel·la més destacada, titulada **1984** i escrita en **1949**, retrata un futur en què la societat és completament contrària a la seua societat ideal; açò es coneix com a **distopia**, que s'oposa a utopia. En la novel·la, un Estat totalitari encapçalat pel seu omnipresent líder, el Gran Germà, intenta suprimir la identitat dels ciutadans privant-los de llibertat i de privacitat per mitjà de telepantalles, la Policia del Pensament i la Novaparla.

Era un dia d'abril fred i lluminós i els rellotges estaven tocant les tretze. Winston Smith, amb la barbata clavada al pit en un esforç per resguardar-se del vent molest, va travessar a corre-cuita les portes de vidre de les Mansions Victòria. Tot i això, no va ser prou ràpid per a evitar que una ràfega de pols sorrenca també hi entrara amb ell.

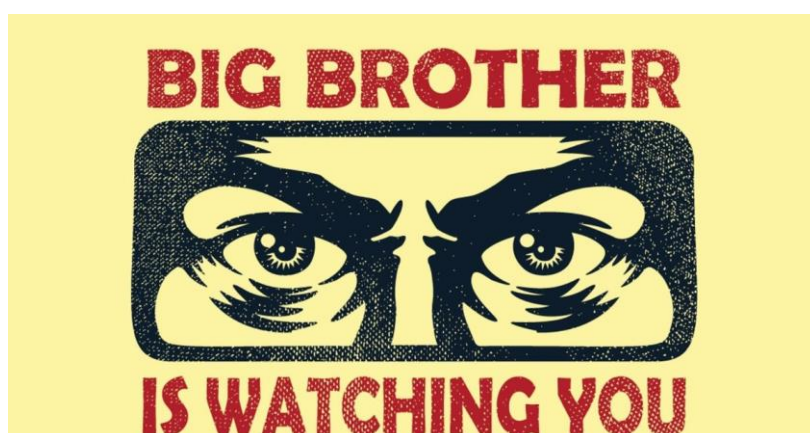
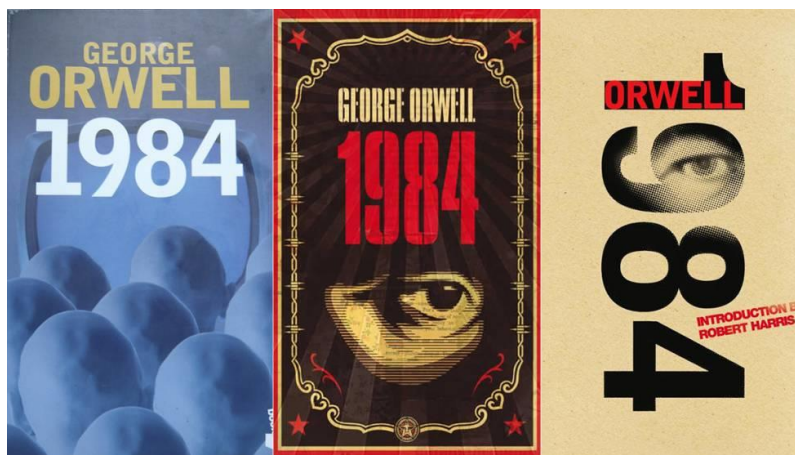
El vestíbul feia ferum de col bollida i d'estores velles i ratades. En una de les parets del fons hi havia enganxat un pòster en color, massa gran per a un interior, que representava un rostre enorme, de més d'un metre d'ample. Era la cara d'un home d'uns quaranta-cinc anys amb un bigot negre espès i trets ferrenyament atractius. Winston va anar cap a les escales. Era inútil provar de pujar amb l'ascensor. Fins i tot a les millors èpoques funcionava poques vegades i a més, aquests dies, l'electricitat es tallava durant les hores diürnes. Formava part de la campanya d'estalvi amb què es preparava la Setmana de l'Odi. L'apartament estava set plantes amunt, i Winston, que tenia trenta-nou anys i una úlcera varicosa per damunt del turmell dret, les pujava a poc a poc i descansant unes quantes vegades durant el trajecte. A cada replà, davant de la porta de l'ascensor, el pòster amb el rostre enorme mirava des de la paret. Era un d'aquells retrats fets de manera que els ulls et segueixen quan et mous. «El gran germà et vigila», deien les paraules del peu de la imatge.

Dins del pis, una veu suau llegia una llista de xifres que tenien a vore amb la producció de lingots de ferro. La veu eixia d'una placa oblonga de metall, una mena d'espill entelat que formava part de la superfície de la paret de la dreta. Winston va fer girar un interruptor i la veu va baixar una mica de volum tot i que les paraules continuaven sentint-se. L'instrument (denominat *telepantalla*) podia regular-se, però no hi havia manera d'apagar-lo del tot. Va anar cap a la finestra: era una persona menuda i fràgil, amb la magror del seu cos remarcada per la granota blava, l'uniforme del Partit. Tenia els cabells molt rossos, la cara sanguínia i la pell aspra per culpa del sabó dolent, de les fulles d'afaitar esmussades i del fred d'un hivern que tot just havia acabat.

Fora, fins i tot a través dels finestrals tancats, el món pareixia fred. Baix al carrer, petits remolins de vent i pols feien pujar els papers esgarrats fent espiral i, encara que el sol brillava i el cel era d'un blau intens, no hi havia res que tinguera color tret dels pòsters enganxats pertot arreu. La cara del bigot negre observava des de totes les

cantonades dominants. A la façana de la casa de davant n'hi havia un, d'eixos pòsters. «El gran germà et vigila», deien les lletres, alhora que els ulls foscos miraven de fit a fit els de Winston. Baix, a nivell del carrer, un altre pòster, arrancat per un dels cantons, flamejava espasmòdicament sotraguejat per la ventolera i tapava i descobria alternativament una única paraula: SOCANG. A la llunyania, un helicòpter passava entre les teulades, es quedava un instant aturat enlaire com un tàvec i de sobte es llançava en un vol curvilini com un dard. Era la patrulla policial encarregada de tafanejar a través de les finestres de la gent. Però aquelles patrulles no tenien importància. Només la Policia del Pensament era preocupant.

A l'esquena de Winston, la veu de la telepantalla continuava murmurant dades sobre lingots de ferro i el compliment del Nové Pla Triennal. La telepantalla rebia i transmetia alhora. Qualsevol so que fes Winston superior al més baix dels murmurs era captat per l'aparell. Més encara, mentres estiguera dins del camp de visió controlat per la placa de metall, el podien vore i alhora el podien escoltar. No cal dir que era impossible saber si un era controlat en un moment donat. L'única possibilitat era endevinar la freqüència i el sistema que feia servir la Policia del Pensament per a controlar una línia privada. Inclús era concebible que vigilaren a tothom en qualsevol moment. Però, fóra com fóra, podien intervindre't la línia sempre que els vinguera de gust. Calia viure assumint —i en això l'hàbit esdevenia instint— que qualsevol so que feres seria detectat. I que, excepte en la foscor, cada moviment seria escrutat.

1. Completa les oracions amb les paraules adients.

- a) L'acció comença un dia fred i _____ del mes _____ a les _____ hores.
- b) Winston viu a les _____, en el pis _____.
- c) El retrat del gran germà està present per allà on passe Winston: als _____ del seu edifici, a les _____ dels edificis de davant de la seua finestra...
- d) Winston no té por de les _____ policials que tafanegen per les _____, sinó de la _____ del _____.

2. Marca amb una ics si les següents afirmacions són vertaderes o falses.

- a) V | F Winston viu en un edifici sense ascensor.
- b) V | F El retrat del gran germà està pintat de tal manera que sembla que et vigile allà on vages .
- c) V | F Per baix d'un pòster situat enfront de la finestra, Winston podia llegir la paraula SOCANG.
- d) V | F La telepantalla és una televisió que té com a objectiu entretenir la població perquè no pense per ella mateixa.
- e) V | F La Policia del Pensament podia intervenir el telepantalla en qualsevol moment.

3. ¿Com descriu el narrador el personatge de Winston?

l'edat	
els cabells	
la cara	
la complexió física	
les malalties	

4. Anna Frank va escriure un diari. ¿Hauria pogut Winston Smith escriure'n un? Justifica la teua resposta.

5. ¿Com et sentiries en una societat en què tots els teus actes són controlats? Explica la teua opinió en unes 50 paraules.

TEMA 8

8

8.1	Comprensió escrita	El teatre
8.2	Sintaxi	Classes d'oracions
8.3	Sociolingüística	Fenòmens de contacte de llengües
8.4	Vocabulari	Vocabulari 8
8.5	Normativa	La flexió verbal
8.6	Ortografia	Dictat 8
8.7	Expressió escrita	Compondre un guió teatral
8.8	Literatura	1950-1960. J. D. Salinger i Harper Lee

8.1. COMPRENSIÓ ESCRITA

EL TEATRE

Iceberg

(La sala principal d'una casa deshabitada plena d'embalums coberts per llençols; potser són mobles o electrodomèstics, potser caixes o baüls. Per l'esquerra sentim obrir-se una porta, una porta tancada amb quatre panys, una porta que fa molts anys que no s'obri. Entra Abel, d'uns quaranta i pocs anys; va en cadira de rodes. Sense atrevir-se a passar del tot, observa l'estança com si no hi haguera vingut en molt de temps. Sospira. Avança uns metres i lleva un llençol que cobreix un aparell de televisió col·locat al prosceni, d'esquena al públic. L'engega: un noticiari informa sobre la mort del músic Antonio Vega. És el dia 12 de maig de 2009. Just quan comencen a sonar les primeres notes de Chica de ayer, de Nacha Pop, algú colpeja la porta. Abel apaga la televisió i la torna a cobrir, mira el seu rellotge i ix a obrir.)

ABEL. *(Tornant a entrar per l'esquerra.)* Passeu, passeu... *(Darrere entren Adam i Rosa, ambdós amb aspecte elegant i acomodats. Ella, d'uns quaranta anys, amb ulleres negres, camina del braç del seu company, potser uns anys major que ella.)* Enteneu el valencià?

ROSA. Jo sí.

ABEL. *(Mirant Adam.)* No importa. *Me paso al castellano.*

ROSA. *(Assenyalant a Adam.)* Per ell no ho faces. Adam és sordmut i només entén la llengua de signes.

ABEL. *(Assenyalant-se la boca.)* No sap llegir els...?

ROSA. Els llavis? Només en anglès.

ABEL. Vaja. *(Saludant a Adam amb un gest exagerat.)* Hello! *(A Rosa.)* En eixe cas, t'ho explique a tu, i en pau.

ROSA. Està bé.

ABEL. Ací tenim el saló menjador. La cuina està darrere d'aquell paravent, però el podeu plegar i ja teniu cuina *office*. La porta de la dreta és la del bany i el corredor duu als... *(Abel assenyala amb la mà tot el que va dient i s'adona que Adam va seguint amb la mirada les seues indicacions, però veu que Rosa es limita a escoltar.)* Disculpa'm, no me n'havia adonat. Tu no t'hi veus.

ROSA. No, però continua. Entre el que Adam veu i el que jo sent ens farem una idea completa.

ABEL. Deia que el corredor duu als tres dormitoris.

ROSA. Només hi ha una planta?

ABEL. No, dalt hi ha una andana. Una cambra sense barandats, diàfana. Ja saps com eren abans les cases de poble. Si no m'enganye, no funciona el llum de l'escala; però, si voleu pujar a vore-la, aneu amb compte de no entropessar. (*S'adona que ha clavat la pota.*) Disculpa'm. És només una manera de parlar.

ROSA. Tranquil. I tu no ens acompanyes?

ABEL. Jo no puc pujar-hi. Vaig amb cadira de rodes.

ROSA. Bromes a part, em fa la sensació que tu i jo ja hem parlat abans.

ABEL. No seria estrany. Bé, si vols que Adam faci una ullada al pati...

ROSA. Jo crec que ja hem vist prou.

ABEL. M'imagino que haureu de parlar. Jo intentaré anar al bany. Quan vivia aquí, encara no necessitava la cadira.

ROSA. Vols que t'ajude, Adam?

ABEL. No, me les apanye bastant bé.

ROSA. És dur acostumar-s'hi. Jo tampoc sóc cega de naixement.

ABEL. (*Eixint per la dreta.*) Aleshores sí que és possible que et sone la meua cara.

ROSA. Ja t'ho deia jo.

(Rosa i Adam aprofiten l'absència d'Abel per a mantindre una conversa en llengua de signes. Com que Rosa no s'hi veu, ha de palpar amb les mans els gestos d'Adam. Ell opina que han de moure i ella li demana que tinga una mica de paciència. És molt probable que ningú entre el públic arribe a entendre absolutament res. Sentim per la dreta el soroll de la cisterna i poc després torna a entrar Abel.)

ABEL. Encara no sé el teu nom.

ROSA. Tu eres Abel.

ABEL. Com ho saps?

ROSA. Per l'anunci.

ABEL. I tu eres...?

ROSA. Rosa. Rosa Maria. Adam m'ha dit que la casa està feta un desastre.

ABEL. Ja t'he dit que feia quinze anys que no hi venia. Ja no em queda família, i tampoc no he pogut trobar ningú que volguera fer-se'n càrrec.

ROSA. De tota manera, quan Adam ha vist la façana, li ha paregut un palau.

ABEL. Sí. Fa quaranta anys era una de les millors cases del poble.

ROSA. Tu vols desfer-te de la casa, veritat?

ABEL. El que voldria és oblidar-la. Però tampoc no em puc permetre regalar-la.

ROSA. Ja. És curiós.

ABEL. Què?

ROSA. És curiós com la vida va passant i moltes coses van quedant-se pel camí.

ABEL. Això és veritat. A mi mateix, a vegades, em costa reconèixer-me quan faig la vista arrere.

ROSA. Però, unes altres, és just el contrari. Fixa't en mi: des de menuda, sempre havia volgut ser cega.

ABEL. De veritat?

ROSA. Sí, i que em portaren del braç i m'ajudaren a travessar el carrer. I ara, ja veus.

ABEL. ¿Com es diu quan tens la sensació que estàs tornant a viure alguna cosa?

ROSA. Un *déjà vu*.

ABEL. Això, un *déjà vu*. Aquesta conversa ja l'he tinguda abans. (*S'ho pensa un segon.*) No sé qui em va dir una vegada que el *déjà vu* no és un record.

ROSA. I què és?

ABEL. Just el contrari: la intuïció d'alguna cosa que encara ens ha de passar.

ROSA. Això no té massa sentit. És psicòloga, eixa amiga teua?

ABEL. Quina amiga?

ROSA. (*Somrient, oferint-li la mà a Abel.*) ¿Encara no saps qui soc?

(*Abel agafa la mà de Rosa. Commocionat, tracta de buscar els ulls de Rosa darrere les ulleres negres.*)

ABEL. (*Tartamudejant.*) No pot ser.

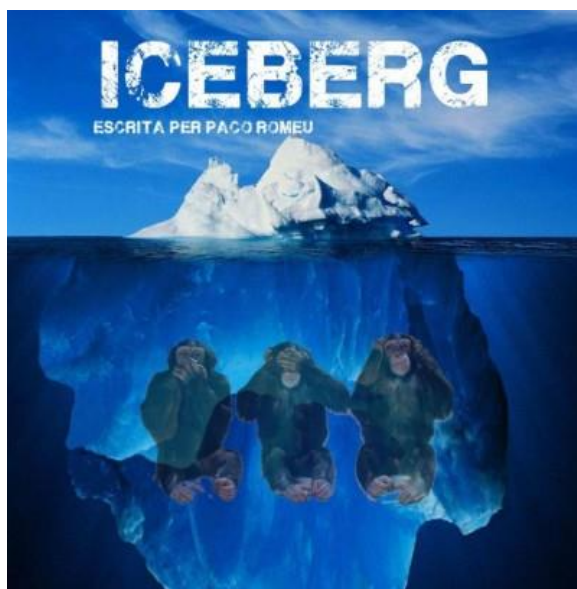
ROSA. Em pensava que ja no tartamudejaves.

ABEL. Maria?

ROSA. (*Traent una pistola i tractant d'apuntar Abel.*) Rosa Maria.

(*Rosa dispara sis vegades sobre Abel. Almenys un parell de bales encerten en el blanc. Abel queda mort a la cadira de rodes.*)

PACO ROMEU: *Iceberg*, Edicions Bromera

8.2. SINTAXI

CLASSES D'ORACIONS

1. Indica si les oracions següents són predicatives o atributives.

Les **oracions bàsiques**, conegudes com a **predicatives**, són aquelles en què el predicat informa sobre què li passa al subjecte (*El gos lladrava*). Per contra, les **oracions atributives** són aquelles en què el predicat informa d'una característica del subjecte (*El gos estava rabiós*).

Exemple: El bar romania tancat. → atributiva

a) Jo arribaré a les deu. → _____	f) Àngel no té mòbil. → _____
b) El carrer està tallat. → _____	g) Laia pareix amable. → _____
c) Demà dinarem paella. → _____	h) Els preus han pujat. → _____
d) La mestra ho ha vist. → _____	i) El partit fou igualat. → _____
e) La idea era bona. → _____	j) Es va fer famós. → _____

2. Subratlla el subjecte d'estes oracions i digues com és cada subjecte i cada oració.

Les oracions bàsiques o predicatives poden ser actives o passives. Les **oracions actives** són aquelles en què el subjecte és l'**agent**, és a dir, realitza l'acció (*À Punt retransmetrà l'acte*). En canvi, les **oracions passives** són aquelles en què el subjecte és el **pacient**, o siga, no realitza l'acció sinó que la rep (*L'acte serà retransmés per À Punt*).

Exemple: El presumpte delinqüent fou detingut. → subjecte pacient / oració passiva

a) Yasmin ha compost un conte preciós. → _____
b) El partit ha sigut suspés pel mal oratge. → _____
c) El vent colpejava les finestres amb força. → _____
d) Les vacances començaran al juny. → _____
e) El quadre va ser subhastat a Londres. → _____

3. Subratlla les oracions impersonals del fragment següent.

La majoria d'oracions actives tenen un **subjecte definit** (*El bebé dorm*). Però algunes tenen un subjecte indefinit i es diuen **impersonals** perquè es desconeix quin subjecte realitza l'acció (²*Plou*. ²*Obrin a les deu*). Quan el subjecte no és humà, el verb està en **singular** (²*Fa molt de vent*); per contra, quan el subjecte és humà, el verb està en **plural** (²*Toquen a la porta*).

Bogdan, Glòria i jo vam anar junts al cinema. Projectaven una comèdia romàntica. La pel·lícula ens va agradar als tres. No obstant això, a la sala feia una mica de gelor. Jo em vaig constipar una mica. Posen l'aire massa fort. A la pròxima, hi duré una jaqueta.

4. Indica si les oracions següents són transitives o intransitives.

Les oracions actives no impersonals poden ser transitives o intransitives. Les **oracions transitives** són aquelles en què l'acció que fa el subjecte transita cap un complement directe (*L'àrbitre xiulà penal*). Contràriament, les **oracions intransitives** són aquelles en què l'acció que fa el subjecte no passa a cap complement directe (*L'àrbitre negà amb el cap*).

Exemple: La classe acaba a la una. → intransitiva

a) Jaume té 14 anys. → _____	f) Resol el problema. → _____
b) ¿Qui ha cridat? → _____	g) Sa mare viu a Alcoi. → _____
c) Farah badalla sovint. → _____	h) La clau no la trobo. → _____
d) M'ha donat diners. → _____	i) T'has tacat el jersei. → _____
e) Va passar una hora. → _____	j) M'encanta la pasta. → _____

5. Requadra els pronoms febles de les següents oracions transitives i indica si són reflexives o recíproques.

Algunes oracions actives transitives són **pronominals** quan el subjecte i el complement directe representen el mateix ésser (*Ell es dutxa = Ell dutxa a ell mateix*). En eixe cas, el **pronomen feble** fa de complement directe. Les oracions pronominals són **reflexives** quan el subjecte fa una acció que rep ell mateix (*Jo m'he mirat a l'espill*). I són **recíproques** quan els membres d'un subjecte plural fan una acció que reben els mateixos membres (*Els dos ens miràvem*).

Exemple: Lluïsa i el xicot s'estimen. → recíproca

a) ¿Ja t'has dutxat? → _____	f) M'he alçat a les set. → _____
b) Mare i fill s'abraçaren. → _____	g) ¿I no vos enyoreu? → _____
c) ¿T'has fet un tatuatge? → _____	h) Em ploren els ulls. → _____
d) Tu i jo ens entenem. → _____	i) S'ajuden mútuament. → _____
e) Llaveu-vos les mans. → _____	j) Els xics s'afaiten. → _____

► Els pronoms febles requadrats fan la funció de _____

6. Indica si les següents oracions passives són bàsiques o reflexes.

Les oracions passives, en què el subjecte és pacient, poden ser bàsiques o reflexes. Les **passives bàsiques** es formen amb el ver "ser" (*El lladre va ser arrestat*). Per contra, les **passives reflexes** o pronominals es formen amb el pronom feble "es" (*La porta es va obrir*).

Exemple: El pis s'ha venut. → passiva reflexa

a) L'acte serà televisat. → _____	f) Tot ha sigut revisat. → _____
b) Es necessita titulació. → _____	g) S'ha pujat el preu. → _____
c) La casa fou derrocada. → _____	h) El pis va ser llogat. → _____
d) La falla s'ha cremat. → _____	i) S'acabà a les nou. → _____
e) S'ha suspés el partit. → _____	j) El cotxe es va avariar. → _____

7. Classifica les oracions següents en el quadre.

- a) Ací no neva mai.
- b) El llibre pareix interessant.
- c) ¿Ja t'has maquillat?
- d) El plat crema molt.
- e) Acaben de marcar un gol.
- f) Tothom va ser invitat a l'acte.
- g) Els nòvios es van besar.
- h) El got s'ha trencat.

predicatives	actives	transitives	bàsiques	
			reflexives	
			recíproques	
			intransitives	
			impersonals	
	passives	bàsiques		
reflexes				
atributives				

8. Digues de quina classe és cada oració.

Exemple: S'està pentinant. → predicativa, activa, transitiva i reflexiva

- a) Anna va obrir la porta. _____
- b) Sonava un mòbil. _____
- c) S'ha apagat la llum. _____
- d) M'estic nügant els cordons. _____
- e) Ací no ha plogut massa. _____
- f) Ajudeu-vos els uns als altres. _____
- g) La pel·lícula va ser divertida. _____
- h) El missatge ha sigut enviat. _____

8.3. SOCIOLINGÜÍSTICA

FENÒMENS DE CONTACTE DE LLENGÜES

1. Completa els buits amb les paraules proposades.

Europa – social – bilingüisme – contacte – diverses

Com ja hem estudiat, a _____ la situació més normal és que dins d'un mateix país es parlen _____ llengües. Quan dues llengües entren en _____ directe, es produeix un fenomen anomenat _____. N'hi ha de tres tipus: el territorial, l'individual i el _____.

2. Relaciona cada tipus de bilingüisme amb la seua definició i el seu exemple.

TIPUS DE BILINGÜISME	DEFINICIÓ	EXEMPLE
a) bilingüisme territorial	Existència de dues llengües en una mateixa societat.	A Bèlgica es parla flamenc al nord i francès al sud.
b) bilingüisme individual	Existència en un país de dues zones lingüístiques.	A València conviuen el valencià i el castellà.
c) bilingüisme social	Capacitat personal de dominar dues llengües.	Benoit sap parlar francès i anglès.

3. Completa les oracions següents.

- a) El _____ es produeix quan en un mateix territori conviuen dues llengües.
- b) El _____ es produeix quan es divideix un territori en dues parts i a cada una s'utilitza una llengua diferent.
- c) El _____ es produeix quan una persona sap usar dues llengües amb fluïdesa.

4. Relaciona el tipus de bilingüisme amb l'exemple corresponent.

a) bilingüisme territorial		A Sagunt es parla valencià i castellà.
b) bilingüisme social		La meua amiga Rosanne té com a llengües maternes l'anglès i l'irlandés.
c) bilingüisme individual		A Ginebra (Suïssa) es parla francès, mentre que a Zuric (Suïssa) es parla alemany.

5. Observa les vinyetes i contesta les preguntes.

- Quina llengua parlen la mare i el fill?
- Quina llengua emprà el fill en la segona vinyeta? Per què creus que ho fa?
- Quantes llengües saps parlar tu? Quines són? En quins casos utilitzes cada una?
- Creus que totes les llengües han de tindre la mateixa consideració? Per què?

6. Completa els buits amb les paraules proposades.

lingüístic – prestigiosa – bilingüisme – llengües – comunicació

En situacions de _____ social és freqüent que una de les dos _____ en contacte siga considerada més prestigiosa que l'altra. La _____ està present en tots els àmbits d'ús (mitjans de comunicació, administració, ensenyament, publicitat, cultura...), mentre que l'altra queda relegada a determinades situacions de _____, i es converteix així en una **llengua minoritzada**. Aquesta situació de conflicte _____ s'anomena **diglòssia**.

pròpia – actitud – inferior – desaparició – modernes

L'_____ dels parlants de les llengües minoritzades és fonamental, perquè pot afavorir-ne la normalització o accelerar-ne el procés de substitució i _____. Una de les actituds possibles és la **lleialtat lingüística**, que és l'ús de la llengua _____ siuen quines siuen les circumstàncies; l'altra actitud és l'**autoodi**, que és la consideració que la llengua pròpia és _____, menys útil, més rural i més lletja que la llengua de prestigi. L'autoodi es basa en diversos **prejudicis lingüístics**, com la idea que hi ha llengües més boniques que altres, més _____ o més útils, o que és de mala educació parlar amb desconeigits amb la llengua pròpia.

7. Escriu el terme que correspon a cada definició.

diglòssia – llengua minoritzada – bilingüisme – lleialtat lingüística – autoodi

- a) _____: Llengua que té restringit el seu ús per qüestions polítiques, socials, etc.
- b) _____: Ús alternatiu de dos llengües en un individu i, per extensió, en un grup social o un país.
- c) _____: Actitud negativa cap a la llengua pròpia per considerar-la inferior a la llengua de prestigi.
- d) _____: Situació en què conviuen dues llengües i una es troba en inferioritat respecte a l'altra.
- e) _____: Actitud positiva cap a la llengua pròpia que consisteix a usar-la fins i tot en condicions adverses.

8.4. VOCABULARI 8

Primera ronda

1. Empanada semicircular farcida de moniato, cabell d'àngel, espinacs o peix.
2. Embenat que passa pel coll i penja per a sostindre l'avantbraç o la mà trencats.
3. Vaca que no té menys d'un any d'edat.
4. Utensili mecànic o manual que emprem per a fer sucs.
5. Herba menuda i espessa que cobrix el sol de jardins i alguns terrenys de joc.
6. Ossos que formen els dos costats del cos de les persones, sota de la cintura.

Segona ronda

1. Planta de fulles grosses de color verd lluent que es menja com a verdura en bullits.
2. Plataforma elevada situada en llocs públic per a veure espectacles o actes especials.
3. Insecte semblant a l'abella, de cos pelut. Quan vola fa un soroll molt fort.
4. Dipòsit que es plena d'aigua i s'empra per a rentar la roba.
5. Massa de neu que es desprén i cau muntanya avall. És perillós per als esquiadors.
6. Terra que es barreja amb aigua i forma una pasta modelable que s'endureix al foc.

Tercera ronda

1. Planta que creix en llocs humits i forma una estora sobre roques i terra dels boscos.
2. Bata feta de roba de tovalla que ens posem quan sortim de la dutxa.
3. Solució espessa i viscosa que s'empra amb fins medicinals.
4. Senyal que deixa el peu de l'home o d'un animal en la terra per on ha passat.
5. Esdeveniment en el qual models mostren roba de disseny.
6. Arbre del qual creixen les llimes.

Quarta ronda

1. Fil d'acer molt flexible i fort que serveix per a lligar o per a subjectar.
2. Vapor que surt d'un líquid molt calent.
3. En bàsquet, cercol metàl·lic del qual penja una xàrcia on s'ha de fer entrar la pilota.
4. Mecanisme dels cotxes que permet canviar les marxes.
5. Planta de fulles xicotetes molt aromàtiques que s'empra per a fer pesto.
6. Fum dens que es produeix quan hi ha molta humitat i dificulta la visió.

Cinquena ronda

1. Embotit fet de pernil de porc desossat i cuit, amb el qual fem sandvitxos.
2. Conjunt de roba que es llava en la rentadora.
3. Senyal de pedra que es clava al terra i indica el final d'una propietat o d'un territori.
4. Construcció que voreja un balcó, un terrat, un pont, una escala i fa de passamà.
5. Part lateral del cap comprés entre el front, l'orella i la galta.
6. Ocell nadador de coll curt i bec groc, amb dits enganxats per una membrana.

Sisena ronda

1. Objecte per a fer llum que té dos braços on s'enganxen espelmes.
2. Cria del gos, del llop, del lleó i d'altres animals mamífers.
3. Part del llit on es posen els coixins.
4. Fruita xicoteta, roja i dolça que es menja sovint amb nata.
5. Joc infantil que consisteix a saltar a peu coix damunt d'uns quadres pintats a terra.
6. Ocell gran i blanc, amb una bossa sota el bec, que s'alimenta de peixos.

1. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) Si vas al forn, compra _____ d'espínacs.
- b) ¿Com t'agrada més el bullit: amb bajoques, espínacs o _____?
- c) Estava collint llimes a la _____ del racó.
- d) La reixa estava feta de _____ o _____.
- e) El _____ de l'olla va entelar els vidres.
- f) Aquest _____ o _____ separa els termes de Benicarló i Càlig.
- g) La _____ va cedir i dos persones caigueren del balcó.
- h) Les xiquetes jugaven a _____.
- i) És massa gran per ser una abella; és un _____.

2. Subratlla la paraula correcta de cada sèrie.

musgo molsa	embrague embragatge	cabestrell cabestrill	canelobre candelabre	alud allau
ànec pato	pernil dolç pernil york	albornós barnús	césped gespa	esprimidora espremedora

3. Escriu el nom que correspon a cada imatge.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

4. Traduïx estes oracions al valencià.

a) Me rompí la cadera.

---

b) Your puppies are very cute.

---

c) El cántaro está hecho de arcilla.

---

d) The pelican feeds on fish.

---

e) Me tomé un jarabe para la tos.

---

f) El desfile de modelos era muy pretencioso.

---

g) Saca la colada de la lavadora.

---

h) La niebla provocó el accidente.

---

i) Strawberry fields forever.

---

j) La albahaca ahuyenta los mosquitos.

---

5. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

a) La vaca donava a mamar a les _____.

b) S'ha trencat la rentadora i he fet la bugada al _____.

c) Els espectadors veien els bous des de dalt del _____.

d) Vam trobar els llops seguint el rastre de _____ que havien deixat.

e) La jugadora feu passar la pilota per la _____ amb facilitat.

f) Una pedrada a les _____ pot provocar la mort.

g) El _____ del llit és de bronze.

h) Es va trencar el canell i portava el braç en _____.

i) La _____ creix en obagues.

8.5. NORMATIVA

LA FLEXIÓ VERBAL

NORMA 1. ELLA MIRA / ELLA MIRE

3a persona singular d'alguns temps verbals		
present d'indicatiu	pretèrit imperfet	condicional
Laia entrena, Joan estudia	ell cantava, ella ballava	li agradaria
Normativament, estos temps verbals s'escriuen sempre amb a final; no obstant això, en l'oralitat és acceptable pronunciar-los amb e en els territoris en què es diu així (<i>Laia entrene, Joan estudie...</i>).		

NORMA 2. VAIG ANAR / HE ANAT

PASSAT PERIFRÀSTIC		TEMPS COMPOSTOS	
v ... r	amb pronom	h ... t	amb pronom
vaig anar	em vaig divertir	he anat	m' he divertit
vas anar	et vas divertir	has anat	t' has divertit
va anar	es va divertir	ha anat	s' ha divertit
vam anar	ens vam divertir	hem anat	ens hem divertit
vau anar	us/vos vau divertir	heu anat	us/vos heu divertit
van anar	es van divertir	han anat	s' han divertit

NORMA 3. PRESENTS IRREGULARS

voler	vore / beure	córrer	obrir / omplir	viure / nàixer / meréixer / créixer
vull o vullc	veig / bec	córrec	òbric / òmplic	visc / nasc / meresc / cresc
vullga o vulga	veja / bega	córrega	òbriga / òmpliga	visca / nasca / meresca / cresca

NORMA 4. PRESENTS DE SUBJUNTIU IRREGULARS

anar	vore	haver	fer
que vaja	que veja	que haja	que faça
que vages	que veges	que hages	que faces
que anem	que vegem	que hàgem (o hagem)	que fem
que aneu	que vegeu	que hàgeu (o hageu)	que feu
que vagen	que vegem	que hagen	que facen

NORMA 5. VERBS DE LA 2A CONJUGACIÓ

cloure i derivats	concloure, exclou, inclòs...	metre i derivats	cometre, permetem, admés...
córrer i derivats	ocórrer, transcorre, recorregut...	rompre i derivats	corrompre, interromp, interromput...
fondre i derivats	confondre, difon, confonia...	rebre	rep, rebria, rebrà, rebut...

NORMA 6. IMPERFETS IRREGULARS

caure	creure	riure	traure	vore	fer	dir
queia	creia	reia	treia	veia	feia	deia
queies	creies	reies	treies	veies	feies	deies
quéiem	créiem	réiem	tréiem	véiem	féiem	déiem
quéieu	créieu	réieu	tréieu	véieu	féieu	déieu
queien	creien	reien	treien	veien	feien	deien

1. Completa cada verb amb la vocal adequada.

- La temperatura torn__ a pujar a migdia, però a la nit baix__ considerablement.
- El professor esper__ que tothom estudi__ per a l'examen.
- La seua amiga intentav__ ajudar-lo, però no podi__ fer-li res.
- Volen que es qued__ i els enseny__ més trucs de màgia.
- Jo celebrari__ una festa d'aniversaria, però resultari__ massa cara.

2. Flexiona el verb *alçar-se* en passat perifràstic (ahir) i en perfet (avui).

	passat perifràstic	perfet
jo		
tu		
ell / ella		
nosaltres		
vosaltres		
ells / elles		

3. Completa les oracions amb el present irregular dels verbs proposats.

- a) **voler** Jo hi _____ anar amb tu. / Ací pot vindre qui _____.
- b) **vore** Jo no ho _____ molt clar. / Espero que ell ho _____ bé.
- c) **beure** Jo _____ dos litres d'aigua al dia. / No _____ alcohol.
- d) **córrer** Jo _____ en una carrera. / Volem que tu _____ més.
- e) **obrir** Ja t'_____ jo la porta. / Necessito que algú m'_____.
- f) **omplir** Jo sempre m'_____ el got. / Que no me l'_____ tant.
- g) **viure** Jo _____ a Càlig. / Que _____ la festa.
- h) **nàixer** Esperem que el nadó _____ sa.
- i) **meréixer** Jo no em _____ això. / Guanyarà qui s'ho _____.
- j) **créixer** Volem que _____ el número de socis.

4. Completa les oracions amb el present de subjuntiu dels verbs proposats.

- a) **anar** Volen que hi _____ jo o que hi _____ tu.
- b) **vore** Vol que ho _____ jo i que també ho _____ ells.
- c) **haver** Esperem que hi _____ sort i hi _____ molts premiats.
- d) **fer** Volen que ho _____ jo o que ho _____ ells.

5. Subratlla els verbs mal flexionats i corregix-los.

- a) Espero de tot cor que et vaiga tot molt bé. → _____
- b) És molt probable que naixca abans d'hora. → _____
- c) La veritat és que m'agrada que faiga esport. → _____
- d) No vec cap necessitat de deixar-li fer el que vullga. → _____
- e) Quan hi haga neu, t'asseguro que anirem a esquiar. → _____

6. Traduïx estes oracions del castellà. Fixa't en les paraules subratllades.

a) Para concluir esta exposición, haremos un breve resumen.

_____

b) Permitimos mascotas en el recinto de la feria.

_____

c) Hoy he recibido una invitación personal para ir al teatro.

_____

d) Mi vecino me confundió con mi hermano.

_____

e) Lo han admitido en las últimas pruebas.

_____

7. Subratlla el verb mal flexionat de cada sèrie i corregix-lo.

a) cloure / inclouen / concluir / exclòs → _____

b) transcorria / ocorregut / rebrà / recibit → _____

c) confundia / confòs / difonen / confondran → _____

d) cometen / admés / permitim / admets → _____

e) interrumpir / interromp / interrompia / interromput → _____

8. Completa les oracions amb l'imperfet irregular dels verbs proposats.

Tin en compte que les terminacions **-éiem** i **-éieu** s'accentuen.

a) **anar** Ella em _____ molt bé. / Tu i jo _____ en el mateix error.

b) **creure** Ells s'ho _____ tot. / ¿Vosaltres per què no ens _____ ?

c) **riure** Ell i jo _____ a tothora. / Ells sempre se'n _____.

d) **traure** Ella sempre _____ bones notes.

e) **vore** ¿Tu i ell _____ bé allò que passava?

f) **fer** ¿Què _____ vosaltres dos allí?

g) **dir** ¿Tu _____ això, també?

8.6. ORTOGRAFIA

DICTAT

La volta al món en vuitanta dies

Phileas Fogg era un autèntic cavaller anglés, seriós, formal i poc amic d'expressar els seus sentiments. I una miqueta misteriós, perquè només es coneixien d'ell tres coses: que pertanyia al Club de la Reforma, que era ric i que havia viatjat bastant, tot i que feia anys que no eixia de Londres. Feia una vida molt tranquil·la. Li agradava llegir els diaris i jugar a cartes al club.

No tenia família i disposava només d'un criat, a qui exigia tanta puntualitat i perfecció que era quasi impossible que el complaguera. Després d'haver despatxat uns quants criats per aquest motiu, un bon dia contractà un jove francès, conegut com a Passepartout.

El jove, cansat de servir amos de vida agitada, va sentir parlar d'aquell home de costums tranquils i metòdics i es presentà a sa casa. [133]

1. Completa els espais següents sense cometre cap error d'ortografia.

Phileas Fogg era un aut__ntic ca__aller angl__s, seri__s, formal i poc ami__ d'expres__ar els seus sentiments. I una miqueta misteri__s, perqu__ nom__s es coneixien d'ell tres coses: que perta__ia al Clu__ de la Reforma, que era ric i que ha__ia viat__at __astant, tot i que feia a__s que no ei__ia de Londres. Feia una __ida molt tranqui__a. Li agrada__a lle__ir els diaris i __ugar a cartes al clu__.

No tenia fam__lia i disposa__a nom__s d'un criat, a qui exi__ia tanta puntualitat i perfecci__ que era __uasi impo__ible que el complag__era. Despr__s d'ha__er despa__at uns __uants cria__s per aquest motiu, un __on dia contract__ un jo__e franc__s, conegut com a Passepartout.

El jo__e, cansat de ser__ir amos de vida a__itada, va sentir parlar __aquell __ome de costums tranquils i met__dics i es present__ a sa casa.

2. Destaca en colors les grafies del text que et resulten més difícils.

3. Lletreja les paraules que et dictaran.

8.7. EXPRESSIÓ ESCRITA

COMPONDRE UN GUIÓ TEATRAL

TEORIA

- 1. Definició.** El teatre és un gènere literari en el qual l'acció es conta a través de la veu dels personatges. Un **text teatral** està format pels **diàlegs**, **monòlegs** i **aparts** dels personatges, i per les **acotacions** de l'autor, tot i que pot haver-hi un narrador.
- 2. Conceptes**
  - a) Diàleg.** És l'intercanvi d'informació que duen a terme els personatges en escena. És la part fonamental del text teatral, ja que gràcies a aquests, els lectors o espectadors coneixen el conflicte i el tarannà dels personatges.
  - b) Monòleg.** És una reflexió que realitza un personatge que es troba sol sobre l'escenari, com si pensara en veu alta. El personatge parla dels seus pensaments i sentiments sense esperar resposta. També s'anomena soliloqui.
  - c) Apart.** És un comentari que fa un personatge al marge del diàleg, en el qual expressa allò que pensa realment de la situació. Es crea la ficció que cap altre personatge pot sentir el que diu, encara que el públic sí que ho fa. És freqüent que el comentari siga irònic.
  - d) Acotació.** Són indicacions de com han d'actuar els personatges (gestos, to, entrades i eixides d'escena), així com de les dades sobre el decorat, objectes, vestuari... és a dir, de l'atrezzo de l'obra.
- 3. Característiques lingüístiques.** En un text teatral, les intervencions dels personatges es marquen amb el **nom del personatge en majúscules** a començament de línia i usualment va seguit de dos punts. Les **acotacions apareixen entre parèntesi** i en **cursiva**, o bé fora dels diàlegs.
- 4. Estructura de l'obra teatral.** Fa referència a les parts en què s'organitza l'argument:
  - a) Estructura externa.** És la forma objectiva en què l'escriptor divideix la seua obra. Les obres de teatre es divideixen en **actes**, i els actes es divideixen en **escenes**.
  - b) Estructura interna.** Es correspon amb les parts o fases en què es divideix el contingut de la història. Estes parts són iguals que en els textos narratius: **plantejament, nus i desenllaç**.

COMENTARI

L'obra *Iceberg*, de Paco Romeu és un text _____ perquè està escrit en forma de _____ entre els personatges. A partir de les seues veus podem conèixer l'acció de la història, així com el _____ dels personatges.

El text comença amb una _____ que explica la situació inicial. El nom dels personatges està escrit en _____, i les acotacions, entre _____.

PRÀCTICA

1. Et presentem un fragment d'una escena d'una obra de teatre de Dario Fo que està incomplet, i tu seràs el guionista encarregat d'acabar de completar-lo en un total d'unes **200 paraules**. Els apartats que li falten són: el **títol**, els **diàlegs finals** de la història i les **acotacions inicial i final**.
2. Fes un esborrany amb algunes idees que se t'ocórreruen abans de passar-la en net.
3. Escriuràs en **un full en blanc** el títol i l'acotació inicial. Seguidament **copiaràs el fragment** proposat, fixant-te en la forma del text (nom dels personatges en majúscules, dos punts, signes de puntuació, acotacions entre parèntesis,...). Després, hi afegiràs un trosset de diàleg entre els personatges i una acotació de la situació final.
4. Recorda deixar marges, escriure en línia recta i intentar fer les mínimes faltes d'ortografia.

VEU: (*Nerviosa.*) Hola, responga.....amb qui parlo?

LLADRE: (*Sospirant alleugerit.*) Oh! Encara Gràcies!

VEU: (*Estranyada.*) Ohhhhh.... amb qui parlo?

LLADRE: Mira que ets impacient, Maria! Ja m'has tornat a telefonar a la faena!

MARIA: Però si m'has dit tu que els propietaris estan al camp...

LLADRE: Però, amor, mira d'entendre-ho... (*Va enfadant-se progressivament.*) Serà possible que no pugues ficar-te al cap que no estic ací per divertir-me! Serà possible que amb tu un no pugui furtar tranquil una santa vegada!

MARIA: M'agradaria tant veure com és una casa senyorial de veritat... faria morir d'enveja les amigues!

LLADRE: És a mi a qui faràs morir, no les teues amigues... Estic ací per furtar, ho vols entendre sí o no? Au, adéu.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1	Adequació. ¿S'ajusta a les instruccions rebudes (tema, tipus de text, número de paraules, registre, presentació...)?	0	1	2
2	Coherència. ¿El missatge és clar? ¿S'entén bé en conjunt? ¿Segueix un orde lògic? ¿Les idees estan ben estructurades?	0	1	2
3	Cohesió. ¿Delimita les oracions amb punts? ¿Usa correctament els signes de puntuació en general? ¿Fa servir connectors per a relacionar les oracions?	0	1	2
4	Originalitat. ¿El missatge és atractiu? ¿Capta l'atenció del lector? ¿Ressalta sobre els altres? ¿El vocabulari és variat, ric i precís?	0	1	2
5	Correcció. ¿Segueix les normes lingüístiques del seu nivell (ortografia, flexió, sintaxi...)? ¿El vocabulari és correcte i adequat (<i>llavors, després, fins a...</i>)?	0	1	2

8.8. LITERATURA

1950-1960

8.1. J. D. Salinger

Jerome David Salinger, conegut com a **J. D. Salinger** (1919-2010), va ser un escriptor estatunidenc. Mobilitzat per l'exèrcit en 1942, va participar en el desembarcament de Normandia (1944). Encara que la seua obra és breu, configura una anàlisi implacable de les neurosis que assolien l'individu inadpatat socialment. La seua única novel·la, ***El vigilant en el camp de sègol*** (1951), va aixecar molta controvèrsia per l'ús de paraulotes i pel retrat que fa de la sexualitat i de l'angoixa del protagonista, però va tindre molt d'èxit: se n'han venut més de 65 milions d'exemplars en tot el món. L'adolescent Holden Caulfield, que té problemes de relació amb els companys i algun tret psicòtic, narra com s'escapa de l'acadèmia a on estudia per a tornar a Nova York.

Si de veres voleu que vos en parle, segurament la primera cosa que voldreu saber serà on vaig nàixer, i com va ser la meua fastigosa infantesa, i què feien els meus pares abans de tindre'm, i tota eixa porqueria estil David Copperfield, però no en tinc gens de ganes. Primer de tot, eixes coses m'avorriren, i segon, els meus pares tindrien un parell d'hemorràgies cada u si explicara res massa personal sobre ells. Són molt sensibles amb coses així, sobretot mon pare. Són bona gent —no dic que no—, però també són molt sentidets. A més, no vos explicaré tota la meua remaleïda autobiografia. Només vos explicaré la tirallonga de bestieses que em van passar als voltants del Nadal passat just abans d'acabar ben desunflat i de vindre cap ací a prendre-m'ho amb calma. Vull dir que açò és tot el que vaig explicar a D. B., i això que ell és mon germà. Està a Hollywood, que no està massa lluny d'este forat, i ve a visitar-me quasi cada cap de setmana. Em portarà a casa quan me'n vaja d'ací, potser el mes que ve. S'acaba de comprar un Jaguar, un d'aquells trastos anglesos que agafen quasi dos-centes milles per hora. Li va costar vora quatre mil dòlars. Ara té pela llarga. Abans no en tenia. Abans era només un escriptor normal, quan vivia a casa. Va escriure un llibre de contes boníssim: *El peix secret*, si és que no n'heu sentit parlar mai. El millor conte era «El peix secret». Anava d'un nano que no deixava vore a ningú el seu peix de colors perquè l'havia comprat amb els seus estalvis. Em va deixar de pedra. Ara D. B. està a Hollywood prostituint-se. Si hi ha una cosa que odio, són les pel·lícules. Ni me'n parleu.

Vull començar pel dia que vaig marxar de Pencey. L'Institut Pencey està a Agerstown, Pennsilvània. Segurament n'heu sentit parlar. Segurament n'heu vist els anuncis, si més no. S'anuncien a prop de mil revistes, i sempre ensenyen algun tio ben parit dalt d'un cavall que salta una tanca. Com si l'única cosa que feres a Pencey fóra jugar a polo a tothora. No vaig vore mai, ni una vegada ni cap, ni un cavall a prop d'allí. I baix de la foto del tio amb el cavall sempre posa: «Des de 1888 forgem els xics fins a convertir-los en jóvens esplèndids i de ment lúcida». Sense comentaris. A Pencey forgen igual que a qualsevol altra escola, ni més ni menys. I jo allí no coneixia a ningú que fos esplèndid i de ment lúcida i tot això. Potser dos tios. Si és que arribaven a dos. I segurament ja ho eren quan van entrar a Pencey.

És igual. Era el dissabte del partit de rugbi contra Saxon Hall. Se suposava que el partit contra Saxon Hall era festa gran a Pencey. Era l'últim partit de l'any, i se suposava que havies de suïcidat-te o alguna cosa així si Pencey no guanyava. Recordo que aquella vesprada, cap a les tres, jo estava dalt de tot del turó de Thomsen, just al cantó d'aquell canó idiota que havia fet la Guerra de la Independència i etcètera. Des d'allà podies vore el camp sencer, i podies vore com els dos equips es barallaven els uns amb els altres pertot arreu. La tribuna no es veia prou bé, però podies sentir cridar a tothom: uns crits forts i terrorífics a favor de Pencey, perquè pràcticament tot l'institut menys jo estava allí baix, i uns crits fluixos i efeminats a favor de Saxon Hall, perquè l'equip visitant no duia mai molta gent.

No hi havien mai moltes xiques als partits de rugbi. Només els més grans podien portar xiques. Era un institut horrible, t'ho mires com t'ho mires. A mi m'agrada estar en un lloc a on com a mínim pugues vore alguna xicca de tant en tant, encara que només es grate el braç o es moque o encara que només faça rialletes o coses així. Selma Thurmer —la filla del director— anava sovint als partits, però no era exactament la classe de xica que et fa tornar boig de desig. Era prou agradable, això sí. Una volta vaig assentar-me al seu costat a l'autobús d'Agerstown i vam mantindre una espècie de conversa. Em va agradar. Tenia un nas gros i les ungles tan rosegades que estaven a punt de sagnar, i duia aquell cony de pits postissos que apunten a tot arreu, però et feia una mica de pena. El que em va agradar d'ella és que no s'emmerdava i que no t'explicava que son pare era un tio tan fabulós. Segurament sabia que era un brètol hipòcrita de campionat.

La raó per què estava allà dalt, al turó de Thomsen, en comptes d'allà baix al partit, era que tot just acabava d'arribar de Nova York amb l'equip d'esgrima. Jo era el remaleït cap de l'equip d'esgrima. Quin gran honor. Aquell matí havíem anat a Nova York a una trobada d'esgrima amb l'institut McBurney. Només que no vam fer la trobada. Vaig deixar-me tots els florets i els equips i el material al metro dels collons. No va ser tot culpa meua. Havia d'anar aixecant-me per a mirar aquell mapa, per a saber on havíem de baixar. O siga que vam tornar a Pencey cap a dos quarts de tres en comptes de cap a l'hora de sopar. En el tren, durant tot el camí de tornada, l'equip sencer em va fer el buit. Segons com, va ser prou divertit.

L'altra raó per què no estava baix al partit era que anava a dir adeu al vell Spencer, el meu professor d'Història. Tenia la grip, i em vaig pensar que segurament no el tornaria a vore abans de començar les vacances de Nadal. Em va escriure una nota dient que em volia vore abans d'anar-se'n cap a casa. Ell ja sabia que jo no tornaria a Pencey.

M'he oblidat d'explicar-vos açò. M'havien fotut fora. Després de les vacances de Nadal, ja no havia de tornar a Pencey, perquè m'havien tombat quatre assignatures i no m'esforçava gens. Sovint m'advertien que començara a esforçar-me —sobretot al voltant de les avaluacions, quan els meus pares venien a parlar amb Thurmer—, però jo no ho vaig fer. O siga que em van fotre al carrer. Foten la gent al carrer prou sovint, a Pencey. Té un nivell acadèmic molt bo, Pencey. De veres que sí.

1. Marca amb una ics si les oracions següents són verdaderes o falses.

- a) V | F Holden és fill únic.
- b) V | F L'acció comença en passar les festes de Nadal.
- c) V | F Holden considera que l'educació que rep a l'institut Pencey és magnífica.
- d) V | F Holden seu al camp de rugbi per vore el partit contra el Saxon Hall.
- e) V | F Spencer no sap que han expulsat Holden de l'institut.

2. Ordena cronològicament estos fets:

- Selma i Holden seuen junts a l'autobús d'Agerstown.
- Holden va al partit de rugbi contra el Saxon Hall.
- Expulsen Holden de l'institut.
- Holden es deixa els florets, l'equip i el material d'esgrima al metro.
- Spencer, el professor d'Història, demana a Holden que el visite.

3 ¿Quina és la professió de D. B.? ¿Per què considera Holden que es prostitueix? Argumenta la teua resposta.

4. L'institut Pencey té un especial interès pel foment de l'activitat física. Busca en el text tots aquells esports que s'hi practiquen i copia'ls tot seguit.

5. Holden ens explica que no ens contarà res de la seua infantesa perquè no vol avorrir-nos amb una història com la de David Copperfield. Investiga un poc sobre qui era David Copperfield i quina relació pot tindre amb la història de Holden.

8.2. Harper Lee

Nelle Harper Lee (1926-2016) va ser una escriptora estatunidenca famosa per la seua única novel·la, ***Matar un rossinyol*** (1960), per la qual va guanyar el premi Pulitzer l'any següent i ha arribat a vendre més de 30 milions d'exemplars. L'autora, a través dels joves ulls dels germans Scout i Jem, examina la irracionalitat dels prejudis racials i socials dels adults al sud dels Estats Units dels anys trenta. El conflicte sorgix quan acusen injustament un negre d'haver violat una xica blanca. Serà l'advocat Atticus, el pare d' Scout i Jem, qui defensarà contra corrent l'acusat, l'autèntic rossinyol de l'obra. El títol remet a la lliçó que Atticus dona als fills quan juguen a fer punteria: «recordeu que matar un rossinyol és pecat»; ells comproven que és un ocell innocent i inofensiu.

Atticus es va ficar les mans a les butxaques i, quan tornava a acostar-se al jurat, vaig vore-li brillar el botó d'or del coll i les puntes de la ploma i el llapis.

—Senyors... —va dir. Jem i jo ens vam tornar a mirar: Atticus hauria pogut dir perfectament «Scout». La veu li havia perdut tota l'eixutesa, tota la distància, i s'adreçava al jurat com si fóra gent parada a la cantonada de l'oficina de correus.

—Senyors —va dir—, seré breu, però m'agradaria que el temps que em queda per a parlar-vos servira per a deixar-vos clar que este no és un cas gens difícil, que no demana cap subtilitat ni cap raonament complicat, sinó només que a tots vosaltres no vos quede cap dubte raonable sobre la culpabilitat de l'acusat. D'entrada, este cas no hauria hagut d'arribar mai a juí. Este cas és clar com l'aigua.

»L'acusació no ha presentat ni un sol testimoni pericial mèdic que indique que el delicte de què s'acusa Tom Robinson va arribar ni tan sols a tindre lloc. Només s'ha basat en la testificació de dos testimonis les declaracions dels quals no només han quedat posades en qüestió en el torn de repreguntes sinó que han sigut desmentides amb rotunditat per l'acusat. L'acusat no és culpable, però algú d'esta sala sí que ho és.

»No puc sentir sinó una compassió sincera pel testimoni principal de l'acusació, però esta compassió no arriba fins a l'extrem de permetre-li jugar amb la vida d'un home, cosa que ha fet per descarregar-se de la seua pròpia culpa.

»I dic culpa, senyors, perquè és la culpa el que l'ha mogut a fer el que ha fet. Ella no ha comés cap delicte, sinó que s'ha limitat a trencar un rígid i inveterat codi de la nostra societat, un codi tan estricte que aquell qui el trenca és bandejat perquè se'l considera indigne de formar-ne part. És víctima d'una pobresa i una ignorància terribles, però no li puc tenir compassió perquè és blanca. Era perfectament conscient de l'enormitat de la seua falta, però com que el seu desig era més fort que el codi que trencava, es va entossudir a trencar-lo. S'hi va entossudir, i la reacció que va tindre després és una cosa que tots hem conegut alguna vegada. Va fer una cosa que tots els xiquets menuts fan: voler traure's de damunt la prova de la falta comesa. En este cas, però, ella no és cap xiquet menut que amaga alguna cosa que ha robat, sinó que carrega contra la seua víctima. Se l'ha de traure de davant per força; l'ha de fer desaparèixer de la seua presència i del seu món. Ha de destruir la prova de la falta que va cometre.

»¿Quina és la prova de la falta que ha comés? Tom Robinson, un ésser humà. Ha de traure's Tom Robinson de damunt. Tom Robinson li recordava diàriament el que havia fet. I ¿què havia fet? Intentar seduir un negre.

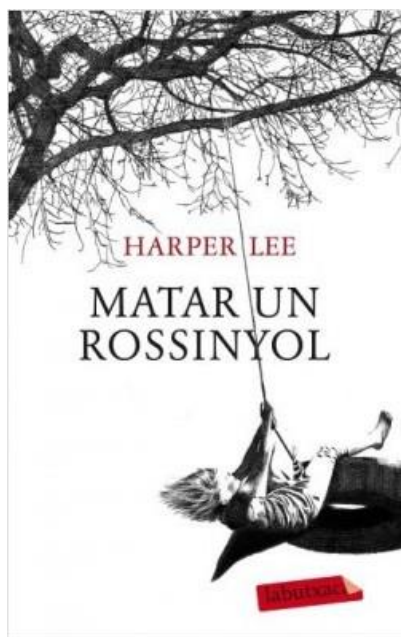
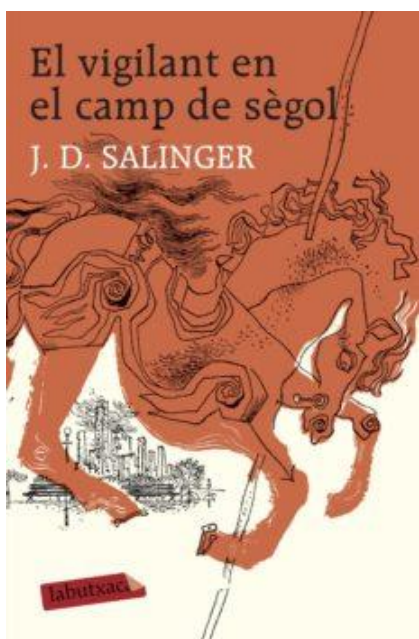
»Era una dona blanca, i havia intentat seduir un negre. Havia fet una cosa que en la nostra societat no té perdó: havia fet un bes a un home negre. No a un negre vell, sinó a un home negre fort i jove. Abans de trencar-lo, tant li era aquell codi i qualsevol altre, però després li va caure damunt com una llosa.

»El seu pare ho va vore i l'acusat ha donat testimoni dels comentaris que va fer. ¿Què va fer el pare? No ho sabem, però hi han indicis que ens diuen que la Mayella Ewell va ser brutalment apallissada per algú que se servix principalment de la mà esquerra.

»Sabem en part què va fer el senyor Ewell. Va fer el que faria qualsevol home blanc formal, respectable i decent en estes circumstàncies: presentar una denúncia, que segurament va firmar amb la mà esquerra, perquè Tom Robinson compareguera davant de vostés després d'haver prestat jurament amb l'única mà que té bona: la dreta.

»I és així com un negre pacífic, respectable i humil que va tindre la grandíssima temeritat de «tindre pena» d'una dona blanca, ha d'oposar la seua paraula a la de dos blancs. No cal que vos recorde com s'ha comportat a la tribuna dels testimonis, perquè ja ho heu vist. Els testimonis de l'acusació, amb l'excepció del xèrif del comtat de Maycomb, han comparegut davant vostre i del tribunal amb la cínica confiança que no es posaria en dubte la seua testificació, convençuts que vos basaríeu com ells en el supòsit (el supòsit erroni) que tots els negres són uns mentirosos, que tots els negres són per definició gent sense moral i que tots els hòmens negres ens ronden les dones, un supòsit que se sol associar amb les dimensions del seu cervell.

»I això, senyors, sabem que és una mentira tan negra com la pell de Tom Robinson, una mentira que no tinc necessitat de fer-vos vore. Sabeu quina és la veritat, que és esta: hi han negres mentirosos, hi han negres sense moral i hi ha algun negre que ronda les dones dels altres (tant blanques com negres). Però esta és una veritat aplicable a tota la raça humana, no a una raça humana concreta. No hi ha cap persona d'esta sala que no haja dit mai alguna mentira, que no haja fet mai alguna cosa immoral, ni tampoc cap home que no haja mirat alguna vegada una dona amb desig.

1. Ompli els buits amb les paraules adequades.

Atticus Finch era _____. Tenia dos fills: _____ i _____. Un dia li van proposar defensar un home negre, anomenat _____, acusat de _____ una dona blanca. Atticus creu que les proves que es presenten contra l'acusat són _____, i que el _____ principal de l'acusació està mentint, per això decideix ajudar-lo.

2. Marca amb una ics si les següents afirmacions són vertaderes o falses.

- a) V | F Mayella Ewell va besar Tom Robinson.
- b) V | F Mayella Ewell era l'esposa del senyor Ewell.
- c) V | F El senyor Ewell era esquerrà.
- d) V | F Tom Robinson va apallissar Mayella Ewell.
- e) V | F Tom Robinson era innocent.

3. Segons Atticus, ¿de quina cosa és culpable Mayella Ewell?

4. ¿Per què té tanta importància per al cas la mà que utilitzen el senyor Ewell i Tom Robinson?

5. *Matar un rossinyol* s'ambienta als anys 30 a Maycomb (Alabama), un poble fictici al sud dels Estats Units, i descriu una societat plena de prejudicis racials i socials, hipòcrita i falsa. En la nostra societat actual, ¿hauria sigut tan polèmic un cas com el de Tom Robinson?

TEMA 9

9

9.1	Comprensió escrita	L'entrevista
9.2	Sintaxi	Anàlisi lingüística
9.3	Sociolingüística	El valencià hui dia
9.4	Vocabulari	Vocabulari 9
9.5	Normativa	Altres normes
9.6	Ortografia	Dictat 9
9.7	Expressió escrita	Redactar una entrevista
9.8	Literatura	1960-2010. Italo Calvino i José Saramago

9.1. COMPRENSIÓ ESCRITA

L'ENTREVISTA

Entrevista a Mònica López

Mònica López Moyano (la Seu d'Urgell, 1975), llicenciada en Física per la Universitat de Barcelona, és des de 2008 cap del Departament d'Informació Meteorològica de TVE, on va arribar després de presentar des de 2003 l'espai del temps en TV3 i Canal 33. Cofundadora i presidenta de l'Associació de Comunicadors de Meteorologia (Acomet), és també Màster en Anàlisi Política per la UOC.

L'entrevista té lloc a la sala Darwin del Campus de Burjassot, on acaba d'impartir una conferència dins dels actes de celebració del cinquantenari dels estudis de matemàtiques a la Universitat de València.

¿Quina importància creus que té la divulgació científica?

La importància de la divulgació científica és la importància de l'educació. Per a tindre un país competent, no dependent de l'economia de la rajola, evolucionat, amb gent més solidària... és necessària l'educació. En tots els àmbits és necessària la cultura, i la ciència és fonamental. Ens cal un país en què la gent entenga que la ciència és important, que ens dona qualitat i anys de vida, que ens ho dona tot. La ciència ho és tot, perquè tot o gran part de la nostra forma de vida es deu a la ciència, als avanços científics. Per a mi, una de les coses més importants que fem al nostre espai és això: acostar la ciència a la gent. Perquè al final, quan contem coses, estem fent ciència. Abans, una senyora em deia: "M'agrada mirar *El temps* perquè aprenc", i jo li responia que esta és per a mi la millor floreta. El millor afalac és el d'aquell mestre que em deia: "Dic als meus alumnes que miren *El temps* perquè aprenen geografia, aprenen coses de ciència, aprenen la importància de tot el que hi ha darrere de la natura...".

¿Quins objectius persegueix Acomet?

Treballem per a millorar la comunicació meteorològica i ara estem intentant millorar la comunicació sobre el canvi climàtic. De fet, estem intentant organitzar una trobada sobre comunicació de canvi climàtic.

¿Què els respondria als que encara qüestionen el canvi climàtic?

Que el canvi climàtic no és una qüestió de fe. Els científics de tot el món estan d'acord en afirmar que l'escalfament global és un fet i que el canvi climàtic ja està ací. N'hi ha

que són negacionistes, n'hi ha que demanen un informe independent... Em sembla absurd qüestionar el que els científics constaten.

Vicente Caselles, catedràtic de la Universitat de València, afirmava en una entrevista ací en Conec.es que l'alarmisme sobre el canvi climàtic no és roí perquè, "si no exageres, no et fan ni cas". ¿Compartiu eixa posició?

El problema és que l'alarmisme pot tindre un efecte rebot. Si alarmes massa la gent, pots produir un efecte rebot. El canvi climàtic té un problema, i és que és un fenomen a llarg termini. Nosaltres sempre comparem el canvi climàtic amb el fet de fumar i amb el càncer. Si a una persona que fuma li digueres que el següent cigarret que es fume el matarà, no se'n fumaria cap altre. En canvi, com que li dius que el tabac pot matar-lo en el futur, però ell coneix gent que ha fumats fins als 85 anys i estava sana... El canvi climàtic té este desavantatge, perquè és una qüestió del futur. No pots dir-li a algú que d'ací a quinze anys no podrà fer alguna cosa. Este és el hàndicap que té el canvi climàtic. Seguint amb el símil del càncer de pulmó, si li dius al fumador que els seus fills heretaran els seus pulmons, llavors ho veu d'una altra manera.

Si eres especialista en Física de la Terra i el Cosmos, ¿com és que et vas decantar professionalment per la meteorologia?

Una de les branques de Física de la Terra i el Cosmos és Meteorologia, Geofísica i Astronomia. Però jo no havia pensat mai dedicar-me a la televisió, sinó que planejava exercir la docència. Vaig començar a presentar el temps en Via Digital perquè esta va encarregar a TV3 la creació d'un canal de meteorologia, i qui dirigia allò era Tomàs Molina, que tenia un currículum meu que li havia lliurat per a accedir a una beca. Em va cridar i van decidir agafar-me.

¿Quin percentatge d'incert en una previsió meteorològica respon a l'estadística i a les matemàtiques i quin respon a l'experiència personal?

Diria que depén de la situació. Les matemàtiques van molt bé, però, quan els models tenen més llacunes, l'experiència és important, com per exemple en les situacions d'aire fred al Mediterrani. El Mediterrani és un mar peculiar, molt tancat, relativament

poc profund, càlid... i el comportament de les masses d'aire és difícil de preveure. En estos casos, l'experiència és determinant.

El desenvolupament dels satèl·lits i els radars meteorològics ha optimitzat l'observació i la predicció en els últims anys. ¿Es podrà aconseguir algun dia el model probabilístic perfecte?

No, no. La perfecció no existix en meteorologia per la qüestió del caos. Edward Lorenz, autor de la teoria del caos, era meteoròleg. El caos significa que la naturalesa és impossible de modelitzar per complet. No pots saber per complet quin és el seu estat, perquè està compost de tants factors que és impossible controlar-los tots. No pots controlar tots els emissors de calor i de fred, tots els emissors de gasos, etc.

Quan diàriament prepares una predicció, ¿de què tens més por: de passar-te'n o de quedar-te curta?

Depèn. Sí que és cert que el més difícil és trobar la mesura justa. Fa poc va nevar una mica a Madrid durant una hora. Eren floquets que no van quallar i no va provocar cap problema de trànsit. Va ser un episodi purament anecdòtic. En TVE no vam dir que nevaria a Madrid perquè la cota era de 700 metres i la precipitació seria inapreciable. Alguna gent ho va considerar un error, però per a mi va ser un encert. Si diem que a Madrid nevarà, la gent s'imaginarà la ciutat de blanc.

¿Canviaríeu el rigor científic per uns punts més d'audiència televisiva?

No. L'audiència és important, perquè no val de res fer un producte que no mira ningú, però el rigor científic és primordial. Sí que és veritat que, en certa manera, renunciés a algunes coses per a fer la previsió més atractiva. Has de renunciar a una certa terminologia, a determinades explicacions molt concretes, perquè la gent la mire, però has d'arribar a un equilibri entre una cosa i l'altra.

Per últim, Mònica, ¿et sorprén que, segons les dades d'un estudi del CIS, els meteoròlegs siguen els informadors més fiables i sol·licitats pels ciutadans?

No em sorprén. La clau és buscar la informació en la font, i no saber-la per intermediaris. Jo mire el model, interprete les dades i les intente transmetre de la forma més intel·ligible possible. Al final, això és el que hauria de fer qualsevol periodista: no agafar un teletip d'agència i transcriure'l, sinó anar a la font.

9.2. GRAMÀTICA

ANÀLISI LINGÜÍSTICA

La tristesa i la ràbia

En un país molt llunyà hi havia un llac d'aigües transparents i pures que era l'enveja i l'anhel de totes les persones que no vivien prop seu. Era tanta la seua bellesa, que totes les persones que el coneixien quedaven completament bocabadades.

Vet ací que un bon dia van anar a banyar-se en les seues aigües la tristesa i la ràbia, que tot i que la seua intenció era aprofitar l'espai per a nadar i refrescar-se en les seues aigües, també volien fer-se algun *selfie* per a poder-lo penjar a les xarxes socials.

Quan van arribar al llac, van buscar un bon lloc per a deixar el cotxe aparcat a l'ombra, ja que no volien que el sol els fonguera els vidres del retrovisor. Tot seguit, totes dues es van traure la roba per a entrar al llac, però cadascuna ho va fer a la seua manera. D'una banda, la ràbia va realitzar els moviments de forma ràpida i violenta. D'aquesta manera i com a resultat, la seua roba va quedar tota escampada per terra sense cap tipus d'ordre, però a la ràbia això no li va importar, ja que el seu objectiu era poder entrar a l'aigua com més prompte millor, cosa que va aconseguir en temps rècord. De fet, ho va fer amb tanta rapidesa que de la mateixa manera que entrava ja sortia desfent el camí.

D'altra banda, la tristesa ho va fer sospirant, costant-li Déu i ajuda i com si el temps no existís. Així, a poc a poc es va anar desvestint i va entrar a l'aigua de la mateixa manera com s'havia despullat, de forma mandrosa i a pas pausat, agafant-se el seu temps per banyar-se dins del llac.

La ràbia, que quan la tristesa entrava a l'aigua, inevitablement ella ja sortia esverada i sense gaires miraments, va córrer tan ràpid com va poder per tal de tornar-se a vestir, agafant la roba amb la mà però, aprofitant les cames per a recollir algunes peces de terra. Ho feia tan ràpid i amb una energia tan explosiva, que tot el món que hi passava es parava a mirar l'escena, comentant entre ells que semblava que la ràbia estava a punt d'anar-se'n a algun lloc on l'esperaven des de feia massa temps.

Tan ràpid feia els moviments la ràbia, que amb el punt de ceguera que tots sabem que la caracteritza i que li provoca dificultats per a distingir entre la realitat i la ficció, es va posar la roba de la tristesa sense adonar-se'n. Com a conseqüència, quan la tristesa va sortir, i com que no li agrada gens quedar-se despullada, va haver de vestir-se a contracor amb la roba que va trobar, la de la ràbia.

És just per això que, des d'aquell dia, diuen que moltes vegades quan una persona es troba amb la ràbia cega, cruel i enfadada, si mirem bé, ens trobem que és una disfressa i que, en realitat, darrere d'aquest aspecte es troba la tristesa.

Adaptació del llibre *Cuentos para pensar*, de Jorge Bucay

1. LES CATEGORIES GRAMATICALS

1. Troba en el primer paràgraf dues paraules de cada categoria gramatical i escriu-les en el quadre.

nom		
adjectiu determinant		
adjectiu qualificatiu		
verb		
adverbi		
pronom		
preposició		
conjunció		

2. Encercla el nucli dels sintagmes subratllats i digues de quina classe és cadascun.

Exemple: totes les persones → sintagma nominal

En un país molt llunyà hi havia un llac d'aigües transparents i pures que era l'enveja i l'anhel de totes les persones que no vivien prop seu. Era tanta la seua bellesa, que totes les persones que el coneixien quedaven completament bocabadades.

2. LES PARTS DE L'ORACIÓ

3. Digues quin és el subjecte d'aquestes oracions.

- un bon dia van anar a banyar-se en les seues aigües la Tristesa i la Ràbia
- a la ràbia això no li va importar
- es va posar la roba de la tristesa sense adonar-se'n
- darrere d'aquest aspecte es troba la tristesa

4. Digues de quina classe són els complements del predicat subratllats.

- Aquell llac era l'enveja i l'anhel de totes les persones.
- El seu punt de ceguera provocava dificultats a la ràbia.
- Totes dues es van traure la roba per a entrar al llac.
- La ràbia va realitzar els moviments de forma ràpida i violenta.
- Ella ja sortia esverada.

5. Digues de quina classe és cada una d'aquestes oracions.

- a) La ràbia va córrer ben ràpid.
- b) La ràbia i la tristesa van banyar-se en les seues aigües.
- c) La seua roba estava tota escampada per terra.
- d) La ràbia va realitzar els moviments de forma ràpida i violenta.
- e) L'escena va ser comentada per tot el món.
- f) La ràbia va sortir de l'aigua esverada.
- g) Aquell dia feia un sol enlluernador.

transitiva bàsica	transitiva reflexiva	intransitiva	impersonal	passiva	atributiva

3. EL SIGNIFICAT DE LES PARAULES

6. Subratlla la perífrasi verbal que conté cada oració i digues quin significat aporta el verb auxiliar.

- a) Tot el món que hi passava es parava a mirar l'escena.
- b) La tristesa va haver de vestir-se a contracor amb la roba que va trobar.
- c) Així, a poc a poc es va anar desvestint i va entrar a l'aigua de la mateixa manera com s'havia despullat.

7. Identifica en el text una frase feta i un refrany i copia'ls ací.

frase feta	
refrany	

8. Indica quin recurs retòric conté l'oració següent del text:

“No volien que el sol els fonguera els vidres del retrovisor”

- una metàfora   una hipèrbole   una comparació   una metonímia

4. LA FORMACIÓ DE LES PARAULES

9. Escriu el verb del text que deriva de cada una de les paraules següents.

“vestir”	“profit”	“fresc”

10. De quin adjectiu deriven els noms “rapidesa” i “ceguera”?

El nom “rapidesa” deriva de l’adjectiu “_____”, mentre que el nom “_____” deriva de l’adjectiu “_____”.

11. Identifica en el text un adjectiu compost que és sinònim de “admirades” i escriu-la ací: “_____”.

12. Escriu les paraules sobre les quals s’ha format l’adverbi “inevitablement”.

_____ → _____ → _____ → inevitablement

13. És derivat el verb “caracteritzar”? Per què?

14. Com es diu el morfema que serveix per a formar el nom derivat de “trist”?

15. Completa el fragment:

La paraula “_____” que apareix en el text és un préstec, i és un _____ perquè prové de l’anglès. A més, com que és una paraula que s’ha creat recentment diem que també és un _____.

9.3. SOCIOLINGÜÍSTICA

EL VALENCIÀ HUI DIA

1. Completa els buits amb les paraules proposades.

**Estatut – substitució – cooficial – Acadèmia –
normativa – Ensenyament – normalització – administració**

El valencià va passar d'un procés de _____ lingüística (1939-1982) a la _____ a partir de 1982. I és que va ser en eixe any quan es va publicar l' _____ d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en el qual es reconeixia legalment el valencià com a llengua pròpia i històrica dels valencians. Des de llavors, el valencià és llengua _____ junt amb el castellà.

L'any següent, el 1983, es va promulgar la Llei d'Ús i _____ del Valencià, que va permetre la introducció del valencià en àmbits d'ús concrets, com l'educació obligatòria, l' _____ o els mitjans de comunicació.

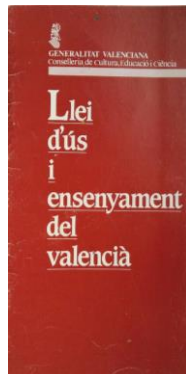
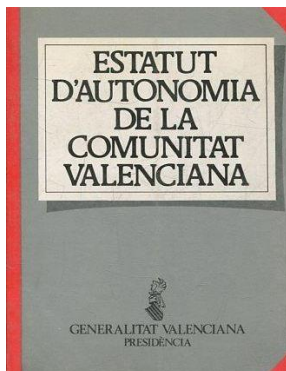
Finalment, l'any 1998 es va crear l' _____ Valenciana de la Llengua amb dos finalitats: establir la _____ del valencià i promoure l'ús social del valencià.

2. Digues quins tres fets van afavorir la normalització del valencià.

1982 _____

1983 _____

1998 _____

3. Assenyala si les afirmacions de baix del quadre són vertaderes o falses.

	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure
Zona valencianoparlant	89%	56%	63%	35%
Zona castellanoparlant	57%	18%	30%	13%
Global	85%	51%	58%	32%

Dades publicades el 2015 per l'Àrea de Política Lingüística de la Generalitat Valenciana

- a) V | F Més de la meitat de les persones que viuen en zones castellanoparlants entenen el valencià.
- b) V | F Més de la meitat d'habitants en zones valencianoparlants saben escriure en valencià.
- c) V | F La destresa més difícil per als valencians és l'escriptura del valencià.
- d) V | F De manera global, la majoria dels valencians entenen el valencià, el saben parlar i el saben llegir.
- e) V | F Per als valencians és més difícil llegir en valencià que parlar-hi.

4. Completa la taula amb els àmbits d'ús corresponents.

**cultura – administració – Internet – premsa escrita –
ensenyament – audiovisual – justícia**

Àmbit d'ús	Situació actual del valencià
	Té molta vitalitat. Des del 1983, moltes generacions han après el valencià i en valencià.
	Pots dirigir-te en valencià, però en la pràctica no s'usa amb normalitat. No és un requisit.
	La presència del valencià en este àmbit és quasi inexistent.
	Té molta vitalitat en la música i viu una certa normalitat en el teatre i la literatura. No hi ha cinema en valencià.
	No hi ha diaris impresos en valencià, però sí revistes periòdiques, com <i>El Temps</i> , <i>Saó</i> o <i>Mètode</i> .
	Després de 5 anys sense ràdio i televisió en valencià per l'apagada de RTVV (1989-2013), sorgí À Punt (2018).
	El català-valencià és una de les 20 llengües més utilitzades en este àmbit.

5. Llig el fragment següent i contesta les preguntes de baix.

Els mitjans de comunicació audiovisuals han patit molts canvis en els últims anys. Durant la dècada de 1990, als televisors valencians es podien veure quatre canals en llengua pròpia, comptant amb TV3 i C33. Però uns anys més tard es van precintat els repetidors de les antenes catalanes. A finals del 2013, es van tancar les emissions de Radiotelevisió Valenciana (RTVV), iniciades en 1989, i ens vam quedar sense mitjans audiovisuals en valencià, llevat d'alguns canals comarcals i locals. L'esperada reobertura del canal valencià públic va arribar el 2018 amb el nou nom d'À Punt, una proposta transmèdia mitjançant la qual tornem a estar connectats tots els valencians amb la nostra llengua.

- a) RTVV va existir durant _____ anys, des de _____ a _____.
- b) Els valencians vam estar _____ anys sense radiotelevisió pública en valencià.
- c) La Comunitat Valenciana no rep el senyal de la radiotelevisió de _____.
- d) Des de _____ existix una mitjà audiovisual en valencià, que es diu _____.

6. Completa el quadre.

Nom de les assignatures que curses en valencià	
Dos grups de música que canten en valencià	
Una publicació periòdica en valencià	
Un programa d'À Punt que hages vist	
Una pel·lícula en valencià que hages vist al cinema	
Dos pàgines web en valencià que hages usat	

**7. ¿Creus que el valencià es troba en situació de desavantatge respecte al castellà?
¿Què es podria fer per canviar-ho?**

EXTRA

1. Fes una investigació dels teus familiars i persones del teu voltant sobre el coneixement i l'ús del valencià.

- a) Sobre quantes persones faràs la investigació? (compta't a tu també) _____
- b) Qui són? _____
- c) A quin poble vius? _____ És valencianoparlant? _____
- d) Quants dels investigats entenen el valencià? _____
- e) Quants saben parlar en valencià? _____
- f) Quants saben llegir en valencià? _____ I escriure en valencià? _____
- g) Calcula el percentatge dels resultats i compara'ls amb els del quadre de la pàgina 74.

	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure
Família de _____	_____ %	_____ %	_____ %	_____ %

2. Busca informació sobre un grup de música en valencià i completa la fitxa.

nom del grup	origen	estil
components	discografia	instruments

3. Escriu el nom de sis publicacions periòdiques en català-valencià.

4. Entra en À Punt a la carta i escriu el nom de dos programes i el seu contingut.

nom del programa		
descripció del programa		

9.4. VOCABULARI 9

Primera ronda

1. Part del cos que va des del genoll fins al peu.
2. Lletra de l'alfabet que generalment no sona.
3. Taula xicoteta que es posa al costat del llit per a deixar-hi les ulleres o el rellotge.
4. Insecte que viu com a paràsit a la pell dels mamífers o a les plomes de les aus.
5. Tros de carn que apareix a la paella.
6. Líquid blanc que se segrega de les mamelles de les mamíferes.

Segona ronda

1. Recipient de metall o de plàstic per a portar el menjar quan es va de viatge.
2. Desocupació laboral forçosa.
3. Ninot que serveix per a allunyar els ocells dels conreus.
4. Tros de roba, de paper, de plàstic o d'un altre material enganxat sobre una cosa.
5. Massa de xicotetes gotes d'aigua que s'aguanta suspesa a l'atmosfera.
6. Tall fet esgarrant, especialment en una tela.

Tercera ronda

1. Arbust punxós de fulles ovals, flors grogues i fruits comestibles.
2. Fenomen òptic per la qual es percep una imatge invertida com si estigués a l'aigua.
3. Canyeta de plàstic que utilitzem per a beure refrescos o batuts.
4. Mascle de la granota.
5. Espiga del panís, de color groc i grans xicotets i molt junts.
6. Recipient amb dos anses i tapadora, que s'utilitza per a guisar o calfar líquids.

Quarta ronda

1. Branca prima, llarga i flexible que s'usa en cistelleria.
2. Aparell que serveix per a eixugar-nos els cabells.
3. Cadira plegable en la qual ens estirem quan estem prenent el sol.
4. Lloc on es repleguen les deixalles d'una població.
5. Màquina que funciona amb monedes i proporciona premis en metàl·lic.
6. Conjunt de llums que il·luminen un lloc.

Cinquena ronda

1. Instrument d'accionament manual que s'empra per a unflar pneumàtics.
2. Quantitat d'alguna cosa que cap dins de les dues mans juntes.
3. Erupció lleu i passatgera en el cutis en forma de grans xicotets.
4. Replanell que formen les parets al nivell del travesser inferior de les finestres.
5. Pasta de farina treballada amb mantega i estirada en fulls primíssims superposats.
6. Infermera que assisteix a les dones durant l'embaràs i el part.

Sisena ronda

1. Utensilis emprats per a cuinar.
2. Persona que executa les penes de mort.
3. Tanca feta d'albarzers, d'arços o altres arbustos que separa diferents propietats.
4. Ocell nocturn que niua en forats dels arbres i en teulades de cases deshabitades.
5. Ungla dura que protegeix el peu de cabres i cavalls.
6. Insecte que rosega la fusta i es menja l'arròs, la farina i altres aliments.

1. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) La lletra muda de l'alfabet es diu _____.
- b) Guarda el menjar que ha sobrat en el _____ o _____.
- c) La _____ és originària dels deserts de Mèxic.
- d) Els passatgers prenen el sol a les _____.
- e) Ella unflava les rodes amb la _____.
- f) Les _____ o _____ protegeixen els peus dels cavalls.
- g) L'_____ nadalenc dels carrers anima a comprar.
- h) El seu cutis patia una erupció lleu o _____.
- i) El pastís de _____ amb fruita és el meu preferit.

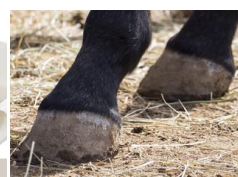
2. Subratlla la paraula correcta de cada sèrie.

vímet mimbre	pegat parxe	sapo gripau	paro atur	verdugo botxí
catxarros atifells	tragaperres escurabutxaques	carcoma corc	orzuelo mussol	seto bardissa

3. Escriu el nom que correspon a cada imatge.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

4. Traduïx estes oracions al valencià.

a) El vertedero de Cervera contamina el acuífero.

---

b) I like drinking milk with straws.

---

c) Els espantapájáros se puso a caminar.

---

d) The king's head was cut off by the executioner.

---

e) No, los sapos no se convierten en príncipes.

---

f) La maceta cayó del alféizar de la ventana.

---

g) Se depiló las piernas en la cama.

---

h) Las nubes oscuras acompañan las tormentas.

---

i) The midwife assisted in the delivery.

---

j) Este cesto está hecho de mimbre.

---

5. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

a) Sempre tinc un llibre a la _____.

b) El gos es gratava amb força perquè tenia _____.

c) A la paella m'estimo més les _____ de conill que les de pollastre.

d) Es va fer un _____ als pantalons amb un fil d'aram.

e) Ens vam perdre al desert i vam veure _____ a la llunyania.

f) El panís s'agrupa en _____ o _____.

g) Posa el _____ a calfar aigua al fogó.

h) Va agafar una _____ de caramels amb les dues mans ben obertes.

i) Posa-li un _____ al matalàs unflable o, si no, es desunflarà.

9.5. NORMATIVA

ALTRES NORMES

NORMA 1. HA I HEM

ha		a	
verb 'haver'	el subjecte és 'ell'	preposició	expressa destinació o finalitat
Ha parlat molt bé. Ha d'esforçar-se més.		A ma mare li ha agradat. Ha eixit a passejar.	
hem		em	
verb 'haver'	el subjecte és 'nosaltres'	pronomen personal	equival a 'me'
Ens hem divertit molt. Hem de repetir-ho.		Em vaig divertir molt. Em faria goig repetir-ho.	

NORMA 2. HOMÒFONS AMB HAC

ma / mà / m'ha	ta / t'ha	sa / s'ha
ma mare mà dreta m'ha agradat	ta tia t'ha interessat?	sa cunyada s'ha alegrat
meu / m'ho	teu / t'ho	seu / s'ho
és meu dona-m'ho (això a mi)	no pareix teu creu-t'ho (això tu)	el seu llit s'ho menja (això ell)

NORMA 3. LOCUCIONS ADVERBIALS NO AGLUTINADES

de	a
des de, de pressa, de seguida, de sobte (o de repent), de veres EXCEPCIÓ: debades	a més, a part, a partir, a penes a poc a poc, a soles, a vegades EXCEPCIÓ: ausades

NORMA 4. VERBS PARTICULARS

aconseguir	Va aconseguir el seu objectiu.	compondre	Va compondre 128 poemes.
acostumar-se	Acostuma't (o avesa't) a matinar.	pertànyer	Les terres pertanyien al senyor.
adonar-se	No es va adonar de res.	reflectir	La lluna es reflectia en la mar.
ajuntar	Ajunteu-vos més per a la foto.	segrestar	Segrestaren un home milionari.
apegar	Apegueu el cartell a la paret.	venjar-se	Es volia venjar d'aquella ofensa.

NORMA 5. LES EXPRESSIONS D'OBLIGACIÓ

personals	haver de + infinitiu	perífrasis verbals	Has de fer més exercici.	tens que
	deure + infinitiu		Devem respectar les normes.	deuem de
impersonals	haver-se de + infinitiu		S'ha de ser més puntual.	hi ha que
	cal + infinitiu	No cal fer-ho ara.		
	tocar + infinitiu	Ara toca fer els deures.		

NORMA 6. EL GÈNERE D'ALGUNS NOMS

noms masculins	noms femenins
els afores, un avantatge, el corrent, els costums, els espinacs, els llegums, un senyal	les anàlisis, una maratón, bona olor, les postres, la suor

afores [afóres]

m. pl. Voltants d'una població. *Viu als afores de València.*

postres [póstres]

1. f. pl. GASTR. Fruita, dolços o altres menjars amb què s'acaba el dinar i el sopar.

1. Completa amb les formes *a*, *ha*, *em* i *hem*.

- a) Ara el meu germà _____ marcat un gol. És jugador de futbol i tots nosaltres _____ anat a veure el partit.
- b) Sempre que _____ veu, m'invita _____ un refresc de cola.

2. Subratlla les faltes d'ortografia dels dos fragments següents. A continuació, reescriu-los correctament.

- a) Me adonat que tot seu menja. Mai es deixa res al plat. S'ha tia sempre li ho diu; menja-teu tot! Joan es va quedar bocabadat al sentir aquelles paraules (...)

---

b) M'agradat molt el regal que más fet pel m'heu aniversari. A m'ha mare també li ha agradat però pensava que me'l donaries avui al matí.

---

3. De les següents locucions adverbials, tatxa la incorrecta de cada sèrie i reescriu-la correctament.

a) desde, de sobte, a més, a partir → _____

b) a soles, depressa, de veres, a penes → _____

c) a poc a poc, a vegades, de seguida, de bades → _____

4. Tradueix aquestes oracions al valencià.

a) Se dio cuenta al salir del examen de su grave confusión.

---

b) Juntaos más. Así no saldréis nunca en la foto.

---

c) El libro pertenecía a Andrés.

---

d) No se acostumbraba al éxito de sus novelas.

---

e) Al final consiguió resolver el problema sin calculadora.

---

5. Reescriu les oracions següents corregint les expressions d'obligació.

a) Tindrem que repassar tots els temes.

_____

b) Hi ha que fer la feina ràpidament.

_____

c) Ja deuen de ser les deu de la nit.

_____

d) Ara tinc que fer els exercicis de Matemàtiques.

_____

6. Classifica els següents substantius segons el seu gènere. Posa el determinant indefinit davant com a l'exemple.

anàlisis, avantatge, espinacs, corrent, llegums, postres,
afores, suor, olor, senyal, costums, marató

noms masculins	noms femenins
un avantatge	unes anàlisis

9.6. ORTOGRAFIA

DICTAT

La missió de la Rox

A l'altra banda de l'abisme només hi havia boira i silenci. El pont es balancejava una mica, gronxat per una brisa suau que removia la boirina sense acabar de diluir-la del tot. No semblava gaire sòlid, però la Rox sabia que aguantaria el pes d'un carro carregat.

Últimament havia suportat fins al límit de la seva resistència, desbordat per la quantitat de gent que fugia de l'ofensiva dels monstres.

En canvi, el Pont dels Cridaners ara es veia desert, com si a l'altre costat ja no hi hagués res que valgués la pena salvar, ni cap persona viva per creuar-lo.

—Bona guàrdia —va saludar tot d'un plegat una veu al seu darrere, sobresaltant-la—. Em vens a rellevar? Encara no és l'hora.

La Rox es va girar cap al Guardià, que l'observava amb curiositat. [134]

1. Completa els espais següents sense cometre cap error d'ortografia.

A __altra __anda de l'a__isme nom__s hi ha__ia __oira i silen__i. El pont es balance__a__a una mica, gron__at per una bri__a suau que remo__ia la __oirina sen__e aca__ar de diluir-la del tot. No sembla__a gaire s__lid, per__ la Rox sabia que aguantar__a el pes d'un ca__o ca__egat.

__ltimament ha__ia s__portat fins al l__mit de la seva resist__n__ia, des__ordat per la __uantitat de __ent que fu__ia de l'ofensi__a dels monstres.

En can__i, el Pont dels Cridaners ara es __eia de__ert, com si a __altre costat ja no __i hagu__s res que valgu__s la pena sal__ar, ni ca__ persona vi__a per creuar-lo.

—Bona gu__rdia —va saludar tot d'un plegat una __eu al seu darrere, sobresaltant-la—. __m __ens a relle__ar? Encara no __s l'__ora.

La Rox es va __irar ca__ al Guardi__, que l'obser__a__a amb curiositat.

2. Destaca en colors les grafies del text que et resulten més difícils.

3. Lletreja les paraules que et dictaran.

DICTAT 9

Número de faltes (no repetides)

- Escolta** el text una vegada sencera. Ací no has d'escriure. Fixa't en la pronúncia.
- Escriu amb bolígraf blau** cada fragment dictat (només es dictarà dos vegades). Si et perds, deixa un espai en blanc.
- Torna a escoltar** el text sencera. Ara és quan has de revisar el dictat, fixar-te en la puntuació i completar els possibles espai en blanc.

- Subratlla en boli verd o roig** les paraules mal escrites i reescriu-les dalt.
- Registra les faltes** no repetides en el quadre i corregix-les.

LLETRES

quan
cuan

Gerard
Gerard

arribàvem
arribabem

estranger
extranjier

SIGNES

perquè
perque

això
aixó

l'obra
la obra

es dutxa
és ducha

9.7. EXPRESSIÓ ESCRITA

REDACTAR UNA ENTREVISTA

TEORIA

- Definició.** Una **entrevista** és una conversa o conferència que mantenen dues o més persones que es troben en els papers d'**entrevistador** i **entrevistat** amb la finalitat d'obtenir la informació determinada sobre un assumpte o tema que pugui proporcionar-li el segon.
- Estructura.** L'estructura de l'entrevista és molt senzilla, ja que es van alternant les preguntes i respostes dels interlocutors. Abans, l'entrevistador farà una **presentació** de l'entrevistat normalment **en tercera persona** (si es dirigeix a un públic) i, en acabar, la part de les **preguntes en segona persona**. Tancarà l'entrevista amb un **comiat**.
- Característiques**
  - Investigació:** per a obtenir tota la informació desitjada és necessari investigar prèviament el tema que s'ha de tractar o la persona a la qual es vol entrevistar.
  - Objectius:** totes les entrevistes tenen una finalitat, per tant, és necessari seleccionar bé les preguntes que es faran per tal d'aconseguir-la.
  - Paper o rol de l'entrevistador:** Aquest ha d'aconseguir crear un clima de confiança perquè l'entrevistat se desimbolga naturalment.
  - Paper o rol de l'entrevistat:** ha de conèixer amb antelació el tema que es tractarà, però no hauria de conèixer les preguntes específiques perquè les seues respostes siguin més genuïnes.
  - Aspectes tipogràfics:** en el text de l'entrevista se sol marcar de manera diferent cada rol. Per exemple, les preguntes i comentaris de l'entrevistador en negreta, i les de l'entrevistat en lletra redona sense negreta.
- Exemples.** Hi ha diferents **tipus** d'entrevistes, **segons l'objectiu** (laboral, d'opinió, de notícia o de personalitat), **segons el canal** (personal, telefònica, qüestionari), **la quantitat d'entrevistats** (individual o col·lectiva) i **segons la modalitat** (formal, informal, focalitzada o no dirigida).

COMENTARI

El text que hem llegit *Entrevista a Mònica López* és una _____ perquè es veu clarament l'alternança de preguntes i respostes de dos interlocutors.

En el primer paràgraf l' _____ presenta a Mònica López, l'entrevistada, i ho fa en _____ persona.

En la part de preguntes i respostes, la tipografia utilitzada és diferent per a cada interlocutor. El text que diu l'entrevistador està en _____ i el text de les respostes està en lletra redona. A més, l'entrevistador s'adreça a Mònica López en _____ persona.

PRÀCTICA

1. La revista del teu centre vol conèixer els familiars més vells de l'alumnat que hi estudia. Prepara una entrevista per a fer-li a la persona més vella de la teua família. Escriuràs una **introducció** genial sobre qui és i quines anècdotes han sigut importants en la seua vida. Després, pensaràs **sis preguntes** cabdals per a conèixer-la i les anotaràs. Et posaràs en contacte amb ella i transcriuràs les seues respostes. Escriuràs també un **comiat final**.

2. Fes primer un **esborrany** a les línies de baix, en les quals anotes idees sobre possibles preguntes i què pots posar a la introducció i al final de l'entrevista com a comiat.

3. Passaràs en net aquesta informació en un **full en blanc**. Tin en compte les **característiques** vistes a la teoria, i també que has de deixar **marges**, escriure en **línia recta** i fer les **mínimes faltes d'ortografia**. Ànims!

CRITERIS D'AVUACIÓ

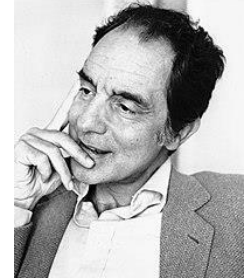
1	Adequació. ¿S'ajusta a les instruccions rebudes (tema, tipus de text, número de paraules, registre, presentació...)?	0	1	2
2	Coherència. ¿El missatge és clar? ¿S'entén bé en conjunt? ¿Segueix un orde lògic? ¿Les idees estan ben estructurades?	0	1	2
3	Cohesió. ¿Delimita les oracions amb punts? ¿Usa correctament els signes de puntuació en general? ¿Fa servir connectors per a relacionar les oracions?	0	1	2
4	Originalitat. ¿El missatge és atractiu? ¿Capta l'atenció del lector? ¿Ressalta sobre els altres? ¿El vocabulari és variat, ric i precís?	0	1	2
5	Correcció. ¿Segueix les normes lingüístiques del seu nivell (ortografia, flexió, sintaxi...)? ¿El vocabulari és correcte i adequat (<i>llavors, després, fins a...</i>)?	0	1	2

9.8. LITERATURA

1960-2010

9.1. Italo Calvino

Italo Calvino (1923-1985) fou un dels més grans escriptors italians del segle XX. En destaquen novel·les com *El cavaller inexistent* (1959) o *Si una nit d'hivern un viatger* (1979), escrita en segona persona. **Marcovaldo o Les estacions a la ciutat** (1963) és una col·lecció de vint contes en què el protagonista vol retrobar la naturalesa en la ciutat, o millor dit, el somni d'un paradís perfecte i utòpic, però la ciutat aconsegueix segregat les persones pel seu treball o posició social, dominar-les a través de la publicitat i l'ansia de consum, intoxicar-les... El fragment inicial del relat 14, titulat «**Lluna i nyac**», reflecteix la pugna entre la natura i la cultura.

La nit durava vint segons, i vint segons el nyac. Durant vint segons es veia el cel blau bigarrat de núvols negres, la corbella de la lluna creixent daurada, subratllada per un impalpable halo, i després estrelles que com més se les mirava més espessien la seua petitesa punyent, fins a la polseguera de la Via Làctia; tot això vist de pressa i corrents, cada detall en què hom s'aturava era alguna cosa del conjunt que perdia, perquè els vint segons s'acabaven de seguida i començava el nyac.

El nyac era una part del rètol publicitari Spaak-Conyac que hi havia a la teulada de davant, que estava vint segons encés i vint apagat, i quan estava encés no es veia res més. La lluna es descoloria de colp, el cel es tornava uniformement negre i pla, les estrelles perdien brillantor, i els gats i les gates que des de feia deu segons deixaven anar miols d'amor movent-se lànguids l'un amb l'altre per les canals i els coronells, ara, amb el nyac, s'amagaven per entre les teules amb el pèl dret, per la fosforescent llum de neó.

Abocada a la mansarda a on vivia, la família de Marcovaldo tenia pensaments oposats. Era de nit i Isolina, que ara ja era una xica gran, se sentia transportada pel clar de lluna, el cor se li fonia, i fins i tot la més esmortida remor d'alguna ràdio dels pisos de baix de l'edifici li arribava com un repic de serenata; hi havia el nyac i aquella ràdio que pareixia que agafara un altre ritme, un ritme de jazz, i Isolina pensava en les sales de ball plenes de llums i ella, pobreta, allà dalt a soletes. Pietruccio i Michelino obrien els ulls com a taronges en la nit i es deixaven envair per una càlida i suau por de vore's envoltats de boscos plens de bergants; després el nyac! I desapareixien amb els polzes i els índexs estirats, l'un contra l'altre: «Mans enlaire! Soc Nembo Kid!». Domitilla, la mare, cada vegada que s'apagava, pensava: «Ara toca fer entrar els xiquets, que este aire els pot fer mal. I Isolina, abocada a la finestra a estes hores, és una cosa que no està bé!» Però, després, tot era una altra vegada lluminós, elèctric, tant fora com dins, i Domitilla se sentia com de visita en una casa de compromís.

Fiordaligi, en canvi, jove melancòlic, cada vegada que s'apagava el nyac veia aparèixer dins la volta de la finestra poc il·luminada d'una mansarda i, darrere dels vidres, una cara de xica color de lluna, color de neó, color de llum en la nit, una boca quasi encara de xiqueta que tan bon punt ell li somreia es tancava imperceptiblement i pareixia que es tornara a obrir en un somriure, quan de colp, des de la foscor, eixia una altra vegada aquella despietada cara del nyac i la cara perdia els contorns, es transformava

en una dèbil ombra clara, i ja no se sabia si la boca de la xiqueta havia correspost o no al seu somriure.

Enmig de la tempesta de passions, Marcovaldo intentava ensenyar als seus fills la posició dels cossos celestes.

—Allò és l'Ossa Major, un, dos, tres, quatre, i allí el timó, allò és l'Ossa Menor, i l'Estrella Polar assenyala el nord.

—¿I aquella altra què indica?

—Aquella indica c. Però no té res a vore amb les estrelles. És l'última lletra de la paraula NYAC. Les estrelles, en canvi, indiquen els punts cardinals. Nord, sud, est, oest. La lluna té la gepa cap a l'oest. Gepa a ponent, lluna creixent. Gepa a llevant, lluna minvant.

—Pare, ¿llavors el conyac és minvant? ¡La c té la gepa a llevant!

—No hi té res a vore, creixent o minvant: és un rètol posat allí per l'empresa Spaak.

—I la lluna ¿qui l'ha posada?

—La lluna no l'ha posada una empresa. És un satèl·lit, i està sempre ahí.

—Si està sempre ahí, ¿per què canvia de gepa?

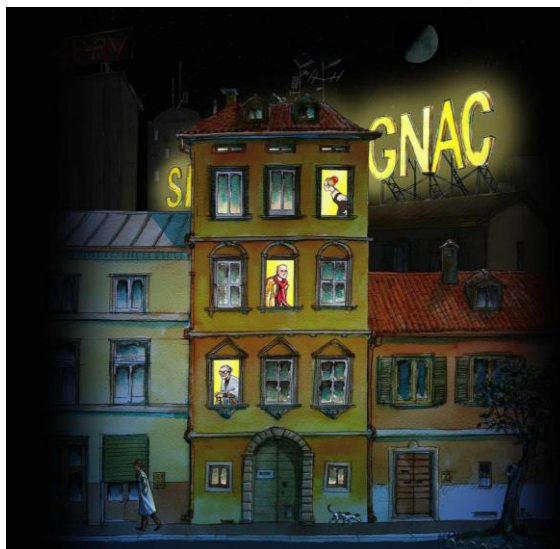
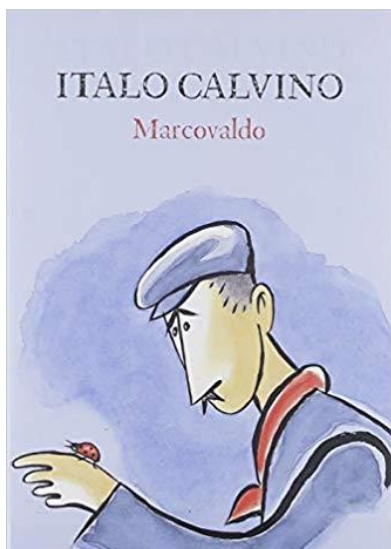
—Són els quarts. Només se'n veu un tros.

—També del conyac només se'n veu un tros.

—Perquè està la teulada de la casa Pierbernardi que és més alta.

—¿Més alta que la lluna?

I d'esta manera, cada vegada que s'encenia el nyac, els astres de Marcovaldo es confonien amb el comerç terrenal, i Isolina transformava un sospir amb el pantaix d'un mambo cantussejat, i la xica de la mansarda desapareixia amb aquell anhel encegador i fred, amagant la seua resposta al bes que Fiordaligi, finalment, havia tingut la gosadia de tirar-li amb la punta dels dits, i Filippetto i Michelino amb els punys davant la cara jugaven al metrallament aeri, «Ta-ta-ta-ta...», contra el rètol lluminós, que després dels vint segons s'apagava.

1. Completa els buits amb les paraules adequades.

Marcovaldo està casat amb _____ i té tres fills: una filla, de nom _____, i dos fills, _____ i _____. A la teulada de davant de casa, el rètol publicitari de _____ li impedeix, durant 20 _____, vore la _____. La major afició de Marcovaldo és l'_____ i tracta de contagiar-la als seus fills, però aquests, influïts pel món de falsedats que ens transmet la publicitat, confonen les estrelles amb la _____ del cartell publicitari.

2. Durant els 20 segons que dura el nyac, tot es transforma. Completa els buits per a descobrir-ho.

Durant la nit	Durant el nyac
La lluna és daurada.	La lluna...
Les estrelles titil·len.	Les estrelles...
Els gats i les gates miolen d'amor.	Els gats i les gates...

3. ¿Per quins motius s'aboquen a la finestra els personatges d'aquest conte? Marca amb una ics si les oracions següents són verdaderes o falses.

- a) V | F Fiordaligi vol vore a Isolina.
- b) V | F Marcovaldo vol ensenyar als seus fills la posició de les estrelles.
- c) V | F Isolina té calor a la seua habitació.
- d) V | F Pietruccio i Michelino volen vore el bosc que hi ha davant de casa.
- e) V | F Domitilla vol vore què fan els seus fills.

4. ¿Què és la «c» que apareix tantes vegades en la història? Fixa't, per exemple, en aquest fragment per a respondre.

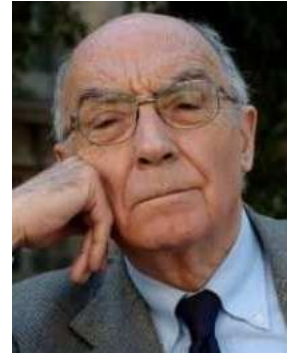
«Veia aparéixer dins la volta de la c la finestra poc il·luminada de la mansarda».

5. Marcovaldo i Fiordaligi representen una postura sobre el món de la publicitat i el consum desmesurat radicalment diferents de les d'Isolina, Pietruccio, Michelino i Domitilla. ¿Com ho podries justificar?

9.2. José Saramago

José Saramago (1922-2010) fou un escriptor portugués guardonat amb el Premi Nobel de Literatura l'any 1998 per la seua obra *Assaig sobre la ceguesa* (1995). Les seues obres destaquen per la denúncia dels mals de la societat actual. Pel que fa a l'estil, usa frases llargues i un estil de puntuació propi. En la novel·la ***Assaig sobre la lucidesa* (2004)**, Saramago vol mostrar l'altura moral que els ciutadans anònims poden aconseguir quan decidixen exercir la llibertat. I és que, durant les eleccions municipals d'una ciutat sense nom, la majoria dels habitants decidix individualment exercir el dret a votar d'una manera inesperada. El govern tem eixe gest revolucionari, capaç de socavar els fonaments d'una democràcia degenerada, i posarà en marxa les clavegueres del poder.

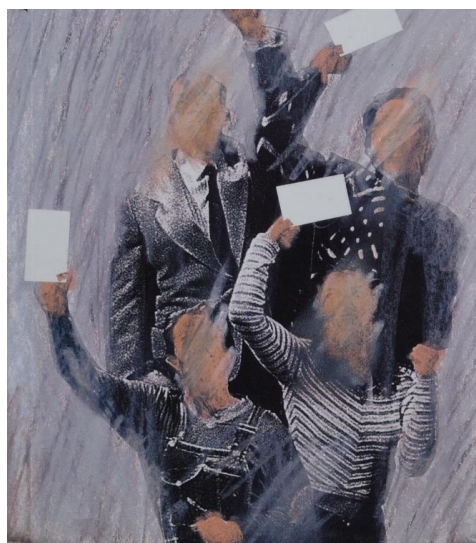
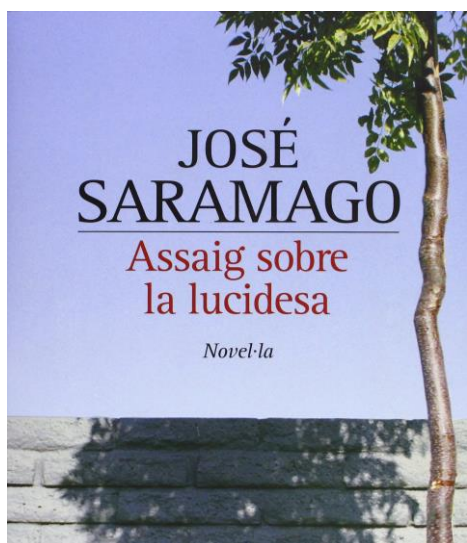

Què li ha fet eixir de casa a les quatre per a votar, no li sembla increïble que tothom haja baixat al carrer al mateix temps, sentint respostes seques o agressives com Perquè era l'hora en què havia decidit eixir, Com a ciutadans lliures, entrem i eixim a l'hora que ens ve de gust, no hem de donar explicacions a ningú sobre les raons dels nostres actes, Quant li paguen per fer preguntes estúpides, A qui li importa l'hora en què isc o no isc de casa, En quina llei està escrit que tinc obligació d'atendre a la seua pregunta, Només parlo en presència del meu advocat. També va haver algunes persones ben educades que van respondre sense l'acritud repressora dels exemples que acabem de donar, però fins i tot estes van ser incapaces de satisfer l'àvida curiositat periodística, es limitaven a encongir-se de muscles dient, Tinc el màxim respecte pel seu treball i res m'agradaria més que ajudar-lo a publicar una bona notícia, desgraciadament només puc dir-li que vaig mirar el rellotge, vaig vore que eren les quatre i li vaig dir a la família Anem, és ara o mai, Ara o mai, per què, Doncs ací està el quid de la qüestió, em va eixir així la frase, Pense-ho bé, faça un esforç, No mereix la pena, pregunte-li a una altra persona, tal vegada ella ho sàpia, Ja li he preguntat a cinquanta, I quina, Ningú m'ha sabut donar resposta, Veges tu, Però no li sembla una estranya coincidència que hagen eixit milers de persones de casa a la mateixa hora per a anar a votar, Coincidència, per descomptat, però estranya potser no, Per què, Ah, açò no ho sé. Els comentaristes que en les diverses televisions seguien el procés electoral, oferint pressentiments davant la falta de dades certes d'apreciació, inferint del vol i del cant de les aus la voluntat dels déus, lamentant que ja no estiga autoritzat el sacrifici d'animals per a desxifrar en les seues vísceres els decrets del cronos i del fat, van despertar sobtadament de la torpor en què les perspectives més que ombrívoles de l'escrutini els havien fet sotsobrar i, certament perquè els semblava indigne de la seua missió educativa malgastar temps discutint coincidències, es van llançar com a llops sobre l'extraordinari exemple de civisme que la població de la capital estava donant a tot el país en aquell moment, acudint en massa a les urnes quan el fantasma d'una abstenció sense paral·lel en la història de la nostra democràcia amenaçava greument l'estabilitat no només del règim, sinó també, molt més greu, del sistema. No anava tan lluny en temors la nota oficiosa emanada del ministeri de l'interior, però l'alleujament del govern era palés en cada línia. Pel que fa als tres partits en llista, el de la dreta, el del mig i el de l'esquerra, els tres, després de fer comptes ràpids dels guanys i pèrdues que

resultarien de tan inesperat moviment de ciutadans, van fer públiques declaracions de congratulació en les quals, entre altres filigranes estilístiques de la mateixa mena, s'afirmava que la democràcia estava d'enhorabona. També en termes semblants, punt més, coma menys, es van expressar, amb la bandera nacional hissada darrere, primer, el cap d'estat en el seu palau, després el primer ministre en el seu palauet. A la porta dels llocs de vot, les files d'electors, de tres en avant, donaven la volta a l'illa de cases fins a perdre's de vista.

Com els altres presidents de mesa de la ciutat, el de l'assemblea electoral número catorze tenia la consciència clara que estava vivint un moment històric únic. Quan ja anava la nit molt avançada, després que el ministeri de l'interior haguera prorrogat dos hores el termini de la votació, període al que va ser necessari afegir-li mitja hora més perquè els electors que s'apinyaven dins de l'edifici pogueren exercir el seu dret de vot, quan per fi els membres de la taula i els interventors dels partits, extenuats i famolencs, es van trobar davant de la muntanya de paperetes que havien extret de les dos urnes, la segona requerida d'urgència al ministeri, la grandiositat de la tasca que tenien per davant els va fer estremir-se d'una emoció que no dubtarem a anomenar èpica, o heroica, com si els fundadors de la pàtria, ressuscitats, s'hagueren materialitzat màgicament en aquells papers. Un d'eixos papers era el de la dona del president. Va vindre per un impuls que la va obligar a eixir del cinema, va passar hores en una fila que avançava amb la lentitud del caragol, i quan finalment es va trobar enfront del marit, quan va sentir pronunciar el seu nom, va sentir en el cor alguna cosa que tal vegada fóra l'ombra d'una felicitat antiga, res més que l'ombra, però, tanmateix, va pensar que només per això havia valgut la pena vindre ací. Passava de la mitjanit quan l'escrutini va acabar. Els vots vàlids no arribaven al vint-i-cinc per cent, distribuïts entre el partit de la dreta, tretze per cent, partit del mig, nou per cent, i partit de l'esquerra, dos i mig per cent. Poquíssims els vots nuls, poquíssimes les abstencions. Tots els altres, més del setanta per cent de la totalitat, estaven en blanc.

1. Ompli els buits amb les paraules adequades.

Un dia, exactament a les _____ de la vesprada, milers de ciutadans van decidir eixir en massa per anar a _____. Els representants dels tres partits majoritaris, el de la _____, el del _____ i el de l' _____, es van començar a felicitar per l'extraordinari gest de _____ de la població, en un moment en què el fantasma de l' _____ amenaçava amb fer trontollar l'estabilitat de la democràcia.

2. Un periodista que cobria la jornada electoral va sortir al carrer per tal de preguntar a la gent per què havien sortit tots de les seues cases per anar a votar exactament en el mateix moment. Marca les respostes correctes que els entrevistats li donen.

- a) "Soc un ciutadà lliure i voto a l'hora que vull".
- b) "Ara mateix acabo de sortir del treball i així ja no em cal passar per casa".
- c) "Quant et paguen per fer preguntes estúpides?".
- d) "Ja m'agradaria ajudar-lo, però no sé dir-li res més que és que havíem de votar a les quatre sí o sí".
- e) "És l'hora en què segons les estadístiques hi ha menys gent fent cua".

3. Marca amb una ics si les oracions següents són verdaderes o falses.

- a) V | F El president de la mesa electoral número 14 sabia que el moment era importantíssim per a la democràcia.
- b) V | F El president de la mesa electoral número 14 va demanar una tercera urna per a poder dipositar-hi les paperetes.
- c) V | F El termini per a poder votar es va haver de prorrogar dues hores perquè la gent s'amuntegava als col·legis electorals.
- d) V | F L'esposa del president de la mesa electoral número 14 va sortir del cine per anar a votar sense tindre molt clar si fer-ho o no.
- e) V | F El recompte de vots va acabar minuts abans de les dotze de la nit.

4. Completa el quadre amb els resultats de l'escrutini:

VOTS VÀLIDS	_____ %	AL PARTIT DE LA DRETA: _____ %
		AL PARTIT DEL CENTRE: _____ %
		AL PARTIT DE L'ESQUERRA: _____ %
VOTS NULS I ABSTENCIONS	_____ %	
VOTS EN BLANC	_____ %	

5. Investiga un poc i reflexiona:

a) ¿Com es pot votar en blanc? ¿Penses que és bo per a un sistema democràtic?

b) Per què els partits polítics del text de Saramago no tenen nom?

IES Ramón Cid

Departament de València

2023-2024